АРТИИН ЗОРИЛГОНУУД ШЭНЭ ИЛАЛТАДА УРЯАЛНА

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 84 (11070) | 1966 оной апрелиин 8, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...ветскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съезд тухай

...НФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...Апрелиин 6-да Москвада, Кремльдэхи Съезднүүдэй ордон соо, Советскэ ...ай Коммунис партиин XXIII съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

...1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб ...а КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд гэһэн элидхэлые съезд зүбшэн ...эжэ байна.

...Үглөөнэй заседани дээрэ иимэ нүхэд үгэ хэлээ: И. П. КАЗАНЕЦ — СССР-...ира металлургиин министр, П. П. ЛОБАНОВ — В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ ...ю ажахын эрдэм ухаанай бүхэсоюзна академиин президент, Г. С. ЗОЛО-...ИН — КПСС-эй Краснодарай крайкомой нэгэдэхи секретарь, Е. А. ФУР-...А — СССР-эй Культурын министр, М. БЕЙСЕБАЕВ — Казахай ССР-эй ...истрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Н. Ф. ВАСИЛЬЕВ — КПСС-эй Белго-...ко обкомой нэгэдэхи секретарь, Н. К. БАЙБАКОВ — СССР-эй Министр-...эй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ.

...Гадаадын коммунис партинуудай түлөөлэгшэнэр: Фридль ФЮРНБЕРГ — ...риин Коммунис партиин ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, секретарь, За-... Абдель САМАД — Сириин Коммунис партиин ЦК-гай политбюрогой гэ-..., Антонио РАМИРЕС — Эквадорой Коммунис партиин делегациин тол-...огшо, Джон ГОЛЛАН — Великобританиин Коммунис партиин генераль-...екретарь, Рауль АКОСТА — Перугэй Коммунис партиин ЦК-гай генераль-...екретарь делегадуудай, айлшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, съездые ...шалба.

* * *

...1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб ...а КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд гэһэн элидхэлээр үгэ хэлэлгэдэ ...ын заседани дээрэ иимэ нүхэд хабаадаа: Т. Я. КИСЕЛЕВ — Белорус-... ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, В. Ф. ПРОМЫСЛОВ — ...ва хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, ... БЕЩЕВ — СССР-эй Зам харилсаанай министр үгэ хэлэбэ.

...Удаа тээнь гадаадын коммунис партинуудай түлөөлэгшэнэр нүхэд: До-...ик УРБАНИ — Люксембургын Коммунис партиин Түрүүлэгшэ, Фуад НАС-... — Иорданиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секре-..., Эвремон ЖЕН — Гваделупска Коммунис партиин генеральна секре-... Рубен КАСТЕЛЬЯНОС — Панамын Арадай партиин хүтэлбэриин гэшүүн ...тадуудай, айлшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, съездые амаршал-...гэ хэлээ. Мүн нүхэд: Леон МАКА — Гвинейн Демократическа партиин ...ональна политбюрогой гэшүүн, Тулло ВЕККЬЕТТИ — Италиин Проле-...а нэгэдэлэй социалис партиин генеральна секретарь делегадуудай, ...шадай зүгһөө халуунаар угтагдан, съездые амаршалһан үгэ хэлээ.

...Съезд 1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй ...б тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проектдэ заһабари-..., нэмэлтэнүүдые хаража үзэхэ комисси һунгаба.

...КПСС-эй XXIII съездын нэрэ дээрэ промышленна предприятинуудай, эм-...ргаануудай, барилгануудай, колхозууд болон совхозуудай ажалшадай ...ективүүдһээ, Совет Армиин ба Флодой сэрэгшэдһээ, эрдэм ухаанай эмхи ...аанууд, уран мэргэжэлтэдэй эмхинүүдһээ, комсомолшууд, залуушуулһаа ...шалганууд, ажалай айладхалнууд орожо үргэлжэлһөөр.

Москва, Кремль. КПСС-эй XXIII съезддэ...

Амаршалганууд, ажалай бэлэгүүд

...осква шадархи бассейнэй гор-...: «Тулауголь» комбинадай ...рнууд съездын хүндэлэлдэ ... социалис уялгануудаа ...оонь урид дүүргээ. Түсэб-...дуур 200 мянган тонно ... малтан абаха гэһэн аад, ... мянган тонно гаргажа абаа. ...ай соо бэлэдхэлэй хүдэлмэри ...түсэбһөө гадуур абаһан уял-... 3000 метрээр үлүүлэн дүүр-... Ажалай бүтээсэ дээшэлүүл-...түрһэ малталгын өөрынь ... хямдаруулха даабаринууд ...эн дүүргэгдээ гэжэ айлад-...

...осква хотын Свердловско ...ой комсомолшууд болсн за-...ул: совет залуушуулай ... хэрэгые үндэрөөр сэгнэһэ-...ь түлөө баяр хүргэнэбди. Пар-... энэ найдабарине харюулхын ... бүхы хүсэ шадалаа гарган ...лахабди.

...«Гомсельмаш» заводой коллектив: манай завод түрүүшын квар-талайнгаа түсэбые болзорһоо урид, мартын 24-дэ дүүргэ.

Брестын ажалшад: Брестын суута баатар-хэрэмэй оршодог Буг мүрэндэхи хотоһоо партиин XXIII съезддэ хабаадагшадта үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэнэбди. Хотын промышленнэ предприятинуудай коллективүүд үйлэдбэриингөө түсэбые мартын 28-да дүүргээ. Эндэхи түмэр замшад даабариһаа гадуур 14 мянган тонно ашаа зөөгөө гэжэ омог баяртайгаар мэдээсэнэбди.

Сахалинай областиин Котовскиин нэрэмжэтэ колхозой загаһашад: съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээ. Нэгэдэхи квартал соо 59 мянган центнер, тэрэ тоодо түсэбһөө гадуур 8200 центнер загаһан баригдаа. Загаһашад-колхозннгууд 1966 онойнгоо түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхээр найдуулна.

Ленинэй нэрэмжэтэ Шемахинска совхозой (Азербайджанай ССР) виноградшад: совхозой коллектив КПСС-эй XXIII съездые ехэ баяртай дэбжэлтэтэйгээр угтаад, табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбые 101,3 процент дүүргээбди гэжэ айладхана. Шэнэ ехэ уялгануудые абанхайбди.

Вильнюстэхи электро-хабсаргалгын түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг заводой хүдэлмэришэд, алба хаагшад: заводой хүдэлмэришэдэй, инженернүүд болон техникүүдэй, алба хаагшадай коллектив КПСС-эй XXIII съездын делегадуудые амаршална. Кварталайнгаа түсэбые съездын нээгдэһэн үдэр бүхы талаарнь дүүргэһэн тухайдаа элидхэнэ.

(ТАСС).

ТҮРЭЛ ПАРТИТАЯА ХАМТАБДИ

...ездын хүндэлэлэй социалис ...өө улам үргэдхэжэ, манай ..., тариашад, механизатор-... ажалайнгаа түрүүшын ам-...ые улам арьбадхаха гэһэн ... зорилготой. Тодорхойлон ..., энэ жэлэй түрүүшын ...лда 3 мянган центнер һү ...ха гэһэн уялгаяа үлүүлэн ...эбди. Мяха худалдаха тү-...болзорһоонь урид бэелүүлээ ...

...Андрей Рябковай даадаг шу-... фермэ бүришье һайн ам-... харуулна. Түсэбэй ёһоор ... кварталда 45 мянган хэ-һэг үндэгэ гүрэндэ худалдаха социалис уялгатай аад, 111 мянган хэһэг хүрэтэр хараалһан зорилгоо үлүүлээ.

Совхозоймнай коллектив ерээхэ хабарайнгаа тарилгада түгэс бэлэн. Машина зэмсэг, тракторнууд һайн заһагданхай, үрэһэн шанартаа хүргэгдэнхэй.

Үбһэ тэжээлэй хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ гээшэ манай совхозой нэгэн шухала зорилго. Нютагай үтэгжэл бэлэдхэхэ, газар уһалха тусгаар тракторна оньһожоруулагдаһан бригада тогтоогдоо. Ганса апрель соо 20 мянган тонно наг шэбхэ гаргажа тараахабди. Дүрбэдэхи фермын Хаймасаан гэжэ газарта 660 гектар талмай насосно станциин хүсөөр уһалагдаха. Тиигэжэ үтэгжэл хэһэнэй, уһалһанай ашаар тэндэһээ гектар бүриин 15—18 гектар үбһэ сабшажа абаха зорилготойбди.

Н. ПАВЛОВ,
Яруунын аймагай Нарһатын совхозой директор.

ОМОГТОЙ

...ай Харлан нютагайхид ... партиингаа съездые уг-... һайнаар ажаллаба. Ажал ...эридөө суурхаһан һаали-... малшадшье олон. Тэдэнэй ... Нацак-Доржо Дагбаев! ... хүмнай эсэхэ сусахые ...гүй, мүнөө ахалагша хо-... 613 эхэ хонидые даажа ... Тэдэнь январьһаа эхилээд хурьгалжа, 517 түл абтаа. Нарай хурьгад гарзада оруулагданагүй. Энэ жэлдэ «100 эхэ хонин бүриһөө 95—96 хурьга түлжүүлхэбди» гэжэ отарынхид хөөрэлдэнэ. Мүнөө энэ отарынхид түл абалгаар Охин-Булагайнгаа совхоздо түрүү ябана.

М. ЦЫРЕНОВ.

Бэшүүр.

БАЯРЫНЬ ХАЛИМА

Лодой Цыреновэй хүтэлбэрилдэг отарынхид һайн үрэ дүн туйлаа. Харууһалжа байдаг 618 хонидынь тобир тарган. Зун, намарай сагта бэлшээриин һайнние хэрэглэн адуулжа, яһала таргалуулһаниинь мүнөөшье шадалаа табяагүй, оодэргэн томо хурьгад абтана. Хурьгадынь томо жэжээрээ ондо ондоо хашаада байрлана.

Мүнөө Лодой Цыренович 618 хонинһоо 657 хурьга абаад, нэгэшье тарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна. Энэнь 100 эхэ хонинһоо 105 хурьга абаһан болоно. Яһала һайн үрэ дүн гээшэ даа. Гансашье Борьёогой совхоздо бэшэ, харин Зэдын аймаг соо нүхэр Цыреновһээ олон хурьга абаһан хонишон үгы. КПСС-эй XXIII съездын боложо байһан үдэрнүүдтэ амжалтатай ажаллаһандаа үбгэн хонишон барагдашагүй ехэ баяртай.

Р. ДОРЖИЕВ.

УРМАТАЙ ДЭЭРЭЭ УРМАТАЙ

...Галия Гарифуллина 421 эхэ ...һоо 380 хурьга абаад, гээл-... хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ ... Хонидынь үшөөл, хурьгал-... Хурьгадынь өөдэргэн, до-... ...эрэгшэ ган гасуур жэлдэ эндэхид өөһэдөө ажалдаа ехэ оролдолго үүсхэл гаргажа, зунай, намарай сагуудта хонидоо үзүүр һайн ногоондо адууһан, орой болотор хада уулын һарьмай һайн ногоондо бэлшээһэн юм. Өөһэдынгөө хүсөөр бэлдэжэ абаһан үбһэ тэжээлээ тон гамтайгаар, зүбөөр таргашалан, жэлһээ жэлдэ гарза хоролтодо оруулангүй, хонидоо тобир тарганаар үбэлжүүлдэг.

Мүнөө ямаршье хагсуу шуурганай болоошье һаа айлтагүй. Хэрёо хүһамагынь яндагар, һүхэ ногоон дээрэ гаратараа эдеэллэхэ үбһэ тэжээлтэй. Ажалай Улаан Тугай орденоор һаяхан шагнагдаһан Г. Гарифуллинагай ажал хэрэгынь урагшатай һайн.

Ц. ТОКТОХОЕВ.

Хэжэнгын совхоз.

1966 оной апрелиин 5 | САБШАЛАН ҺАЙЖАРУУЛХА ҺАРА | 1966 оной майн 5

ЖАРГАЛАНТАДА

Сэлэнгын аймагһаа

«Минии һанахада, сабшалан эдлэхэ талаар ямар нэгэн арсалдаа гарахагүйн тулада колхоз, совхозууд бүхэндэ агроном-луговоду у д а й тушаал бии болгоһон дээрэ. Манай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо энэ асуудал шиидхэгдэжэ, тэрээндэ артелиин үнинэй хүтэлбэрилэгшэ ябаһан Дагба Доржиевич Очиров томилогдонхой».

Иигэжэ республикымнай мастер-луговод Андрей Иннокентьевич Батышев «Урдынгаа сууе бадаруулая» гэһэн статья соогоо бэшээ һэмнай. Хэн мэдэхэгүйб даа, энэ хүмнай үбһэ ногооной баян ургаса абахын түлөө республика доторoo үүсхэл гаргаһан хүн. Андрей Иннокентьевич наһаараа сабшалан дээрэ ажаллаһан. Урдань Буряад орон дотороо суурхаһан В. А. Герасимовтай суттаа хүдэлһэн байна. Тэрэнэй хэһэн, бүтээһэн ажалые саашань үргэлжэлүүлжэ, Жаргаланта нютагайнгаа сабшалан дээрэ үбһэ ногооной үндэр баян ургаса олон жэлэй туршада абажа байһан намтартай. Мүнөө үндэр наһатай болоошье һаа, үни удаан луговодоор ажаллаһан өөрынгөө дүршэл шадабарине, һураһан һургаали заабаря, бодожо ябаһан бодолоо гансашье нютагайнгаа хүнүүдтэ бэшэ, харин республикынгаа луговодуудта дамжуулан үгэхые оролдожо ябадаг.

Жаргаланта! Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз! Суута луговодуудай нютагта бидэнэр ерээд байнабди. Дагба Доржиевич Очиров агроном-луговод болоһонһоо хойшо колхозойнгоо сабшалангые үшөөл һайжаруулжа, нютагайнгаа суута луговодуудай дүй дүршэлые онол арганuудыень хэрэглэжэ, үбһэ ногооной баян ургаса абахын хойноһоо ехэхэн оролдолго гаргана. Үнэхөөрөөшье иимэ тушаалда тусгаар хүнэй ажаллажа байхада, ажал хүдэлмэри урагшатайгаар бүтэнгүй яахаб! Хайшан гээд тиимэ болооб? Бодоод үзэел даа. Урдань түс колхоздо эрхим һайн луговодуудай хүдэлжэ байхада, сабшалан дээрэһээ баян ургаса абтадагшье һаа, һүүлэй жэлнүүдтэ бирагдахаяа болиһоһон. Энээн тухай нүхэр Батышев статья соогоо нюуслтагүйгөөр сэхэ хэлэһэн байна. Дагба Доржиевич Очировшье наһаараа колхозой хүтэлбэрилэгшэ ябаһан. Мүнөө өөрөөшье колхозойнгоо байдал тухай тиигэжэ хөөрэдэг. «Табяад он гаража, кукуруза таригдадаг болоһонһоо хойшо, сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ анхарагдахаяа болиһон юм даа»,—гээд тэрэ хөөрэнэ. Нээрээшье тиигэһэн байгаа. Урдань тус колхозой сабшалан дээрэһээ гектарай 50—60 гэхэ гү, али үрэжэлтэй болгогдоһон һайн участогһаа зуу холо гаран центнер үбһэн абтадаг һэн. Теэд һүүлшын жэлнүүдтэ ямар болооб? Сабшалангай газарай үтэгжүүлэгдэжэ һайжаруулагдахаяа болиходо, нөөхи зуун центнер үбһэ ногоо абадаг участок дээрэһээ оройдоол арбаад центнер үбһэ абадаг болоһон байна бшуу. Луговодуудай звенонууд саг үргэлжэдөө, жэлэй дүрбэн сагта сабшалан һайжаруулха хүдэлмэридэ хабаадуулагдаагүй.

Үбһэн гээшэмнай малай эгээл һайн тэжээл. Сабшалангай газарые һайнаар эдлээд байгдабал, нинтын мал үбһөөр хангагдаха! Һүүлэй жэлдэ иимэл зорилго энэ ажахыда табигдажа, агроном-луговодой тушаалта ажал бии болгогдоһон юм. Иимэ хүн байхадаа, колхоздо эмхидхэгдэһэн луговодуудай ажалые зүбөөр эрхилдэг болоо бшуу. Дагба Доржиевич энэ тушаал даажа абаад, нёдондо хабарһаа эхилжэ, колхоздоо эмхидхэгдэһэн 9 звеногой ажалые ударидажа ябана. Звенонуудта саг үргэлжэдөө хүдэлдэг хүнүүд томилогдоо. Тиигээд үнгэрһэн жэлдэ ажалай зарим һайн тала харагдаа. Колхозой эрхим луговод А. Р. Балагановай хүтэлбэрилдэг звено 255 гектар сабшалан даажа байгаад, га бүриһөө дунда зэргээр 13 центнер гэхэ гү, али зарим үрэжэлтэй болгоһон участогһаань хорёод центнер үбһэн хуряагдаһан байха юм. Амагалан Ринчинович мүнөө жэлдэ сабшалангаа бүри һайн болгохын тулада ехэ оролдолго гаргана. Энэ үбэлдөө хүбүүнтэеэ суттаа ажаллажа, таба мянган һургаар оголоод, тэрэнээ зөөжэ абаа. Энээнние бата ажал дээрэ тоолохын аргагүй. Луговод Бадма Дондоков 37 гектар сабшалангһаа га бүриин 18,5 центнер үбһэ абаа. Бато Балданов議 Бадмаев өөрынгөө даадаг участок дээрэ дунда зэргээр гектарай 17,5 центнер үбһэ хуряаһан, тиигэжэ нинтын малда шанар һайнтай 2 мянган центнер үбһэн бэлдэгдэһэн байна. Колхозой түрүү луговодой нэгэн Петр Брянский 84 гектар сабшалангһаа га бүриин 15,7 центнер, зарим талаһаань 27 центнер хүрэтэр ургаса абаһан. Иимэ хүнүүдэй ажал бүгэдэндэ жэшээ болохоор.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо 3 мянга гаран гектар сабшалан бии. Тэрэнэйнь 1860 гектарынь уһалагдадаг. Нёдондо хамта 30 мянга шахуу центнер үбһэн хуряагдаа. Уһалагдадаг сабшалан дээрэһээ дунда зэргээр 12 центнер үбһэн абтаһан. Энэнь һүүлшын хэдэн жэлэй туршада хуряагдажа байһан үбһэнһөө һилээд ехэ болоно. Үнгэрһэн жэлдэ ямар хүдэлмэри ябуулагдааб? Сабшалан дээрэ 7400 тонно наг шэбхэ зөөгдэжэ үтэгжүүлэгдээ. 160 гектар газар шэбхэлэгдээ. Суута луговодууд нүхэд Герасимов, Батышев гэгшэдэй түрүү онол аргануудые хэрэглэжэ, шэбхэжүүлэгдэһэн газарһаа гектарай 24 центнер үбһэн абтадаг болоһон юм. Тиихэдэ нүхэр Балаганов даадаг участогтаа 20 гектарые аммнагай уһаар үтэгжүүлжэ, га бүриһөө 20—24 центнер гэхэ гү, али хараалһан түсэбһөө хоёр дахин шахуу ехэ үбһэ ургуулһан байна.

Тиигээшье һаа, сабшалан һайжаруулха талаар зарим тэды амжалтта туйлагдаһаншье байбал, саашадаа үшөөл ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ. Нинтын малые үбһөөр хангалсаагүйдэ, ашаг шэмэнь яагаад дээшэлхэб даа. Шэнэ табан жэлэй туршада мал ажалай продукци абалгые ехэдхэхэ хэрэгтэ артелиин гэшүүдэй урда харюусалгатай зорилго табигдана. Энэнь луговодуудай аша туһа үгыгөөр бэелүүлэгдэхэнь бэрхэтэй! Сабшалан дээрэ ажалладаг хүнүүд иимэл зорилго урдаа табинхай. Энэ жэлдэ үбһэ ногооной баян ургаса абахын тулада артелиин луговодууд ехэхэн хүдэлмэри хэһэн. Үнгэрһэн намарһаа эхилжэ ажаллаад, һубаг, ханаабуудаа сэбэрлэжэ бэлэн болгоо. Гол горхоной уһа хааха боолтонууд баригданхай. Гол ханаабһаа уһа гадагшань гаргажа урадхуулха жэжэ 26 хаалта тодхогдоо. Гидро-техническэ түхеэрэлгэнүүдые заһабарилха модо шулуун зөөгдэжэ абтанхай. Эдэ бүхы хүдэлмэри гол түлэб луговодуудай хүсөөр бэлдэгдэһэн байна бшуу. Гадна 32 мянган һургаар гадаһатаяа отологдожо, зөөгдэжэ абтаа. Сабшалангай газарые бүлтыень хүреэлжэ абахада, үбһэнэй ургаса бүри һайжарха. Гүримгүйгөөр мал бэлшээхэ ушар болюулагдаха.

Колхозой түрүү луговодууд мүнөө жэлдэ сабшалангаа һайнаар уһалха зорилготой. Энээнние зарим хүнүүдэй жэшээ дээрэһээ хараябди. Виктор Кокорин залуу механизатор. Хоёрдохи жэлээ луговодоор ажаллана. Тэрэ Манжа гэжэ газарта суута луговод нүхэр Батышевай участогые даажа абаад, тэрэнээ һайса уһалхын тулада, энэ үбэл 76 мянган кубометр мүльһэ хүргэжэ абаа.

Мүнөө агроном-луговод нүхэр Очировтай суттаа Манжада ерээд байнабди. Оролдосотойгоор ажаллаһан хүнэй хэһэн бүтээһэн юумэниинь элеэр харагдана. Нүхэр Кокорин шугы бургааһан соогуур, һүүдэрлиг модотой газарыень хаража ондолитуулһан байна. Энэнь юугээрээ һайн бэ? Дулаанай болоходо хүргэһэн мүльһэн эртэ хайлажа урдашанагүй ха юм.

Нёдондо энэ участок нүхэр Соколовто даалгагдаһан байгаа. Урдань суута луговод нүхэр Батышевай даажа байһан сабшалан дээрэ энэ нүхэр ажаллаад ямар ургаса абаһан бэ? Гектар бүриһөө 25 центнер үбһэ абаха түсэбэй оронд оройдоол 14 центнер хуряагдаһан, түсэбынь хаанашье дүүргэгдээгүй. Яахадааб? Тошон мүртэйгөөр халяагдажа абтаагүй. Бага зэргэ хүргэгдэһэншье һаань, тэрэнь эртэ хайлажа дууһашаһан, сабшалангынь нэгэ дахин уһалагдаад лэ дүүрэһэн байгаа. Луговод Батышев өөрөө ажаллажа байхадаа, Манжаһаа гектар бүриин 120 центнер үбһэ ургуулдаг байгаа ха юм. Теэд нютагай эгээл һайн сабшалан дээрэһээ иимэ бирагүй ургасын абтахада, луговодууд өөһэдөө правлениин урда асуудал табижа, нүхэр Соколовой оронд ондоо хүниие энэ участок дээрэ табиюулха гэһэн байна. Ажалдаа ямаршье харюусалгагүйгөөр хандадаг хүнүүдэй оронд оролдосотой һайн хүнэй томилогдожо байһаниинь һайшаалтай. Тиигээд мүнөө тэндэнь нүхэр Кокорин ажаллажа байгаа юм. Тэрэ хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байбашье, өөрынгөө һайн талые харуулһан. Үнгэрэгшэ жэлдэ алар 211 гектар сабшалан даажа абаад, үбһэ ногооной баян ургаса ургуулжа шадаһан байна.

— Саашадаа бүри бэрхэ, бүрил шадабаритай, оролдожо ажалладаг хүнүүдые луговод болгожо байхабди,—гэжэ колхозой агроном-луговод Дагба Доржиевич хэлэнэ.

Тиимэ байнгүй яахаб даа. Сабшалан гээшэмнай һайнаар эдлэгдэжэ байгаа һаа, үбһэн ехээр абтаха ха юм. Энээнһээ урагша олохон жэлэй туршада Жаргалантын сабшалан муугаар хэрэглэгдэжэ, энэ ушарһаа үбһэ, малай тэжээл ондоо тээгүүр бэдэрхэ ябадал гараһан байна. Аяар зуу гаран, хоёр зуугаад модоной дайдаһаа үбһэ, полоомо шорэхэдэ, хэды ехэ гаргаша хэгдэнэб! Тэрэмнай абтаха продукциин өөрынь үные ехэдхэхэ юм байна. Иимэл хадань артелиин луговодууд «Сабшаландаа эзэн ёһоор хандая» гэһэн үүсхэл гаргаа ха юм.

Мүнөө сабшалан һайжаруулха талаар үнгэргэгдэжэ байһан энэ һарада артелиин луговодуудай урда шухала зорилго табигдана. Энэ хабар 250 гектар сабшалан аммнагай уһаар үтэгжүүлэгдэхэ. Энэ аргын яһала һайн байһаниинь нёдондо мэдэгдээ. Аммнагай уһа хэрэглэхэдэ, ургасань гектар бүриин 5—7 центнерээр дээшэлээ һаа, энэ жэлдэ тэрээгээр үтэгжүүлһэн бүхы участогуудһаа тус колхоз 1250—1750 центнер нэмэлтэ үбһэ абаха аргатай. Үшөө ямар юумэ хэрэглэгдэхэб гэхэдэ, 140 гектарта тусхай угольна вещество сасагдажа, үбһэнэй ургаса һайжаруулагдаха болоно. Эдэ бүгэдын ашаар мүнөө жэлдэ жаргалантынхид 35 мянган центнер үбһэ ногоо нинтынгээ адууһа малда бэлдэжэ абахаар хараална.

Колхозой агроном-луговод нүхэр Очиров харюусалгатай хүдэлмэри эрхилдэг. Мүнөө энэ колхоздо тусхай оньһожоруулагдаһан отряд эмхидхэгдэжэ, наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри бүри ехээр хүсэлэгдэхээ байна. Һүүлшын мэдээгээр тус колхозой сабшалан дээрэ 6500 тонно наг шэбхэ гаргагданхай. Энэ һара соо үшөө гурба мянга шахуу тонно шэбхэ зөөгдэхэ. Тиигэбэл нёдондонойхиһоо хоёр мянган тонноор үлүү шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдажа тараагдаха болоно. Сабшалан үтэгжүүлхэ хүдэлмэридэ гансахан луговодууд бэшэ, харин хонишод, үхэр мал хаража байһан хүнүүд хабаадалсана.

Луговодуудай ажалые ударидажа байһан Дагба Доржиевич Очиров һанал бодол ехэтэйгээр ажаллана. Хабар ерээ ха юм. Сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөгдэхын хажуугаар саһан хайлажа, һайрамай уһа тогтоохо хүдэлмэри гаранхай. «Энэ хаһые алдажа болохогүй. Саһанай уһан жалга һудалаар урдан ябашаха ёһогүй. Балгашье һаа, ургасада нэмэри» гэжэл тэрэ ажалаа эмхидхэжэ байна. Хүдөөһөө урдаһан уһые сабшалан дээгүүр тогтоохо, үгышье һаа гол ханааб уруу асаржа оруулха. Тиигээд һүүлдэнь хэрэгтэй сагтань уһалха. Мүльһэнэй уһые газарай гэдэгэр хаажа байгаад сабшалан уһалха. Бүри энээнһээ урда республикын суута луговод Герасимовай хэрэглэжэ байһан эдэ һайн аргануудые Жаргалантын луговодууд ажалдаа нэбтэрүүлжэ, урдынгаа суу солo бадаруулха хүсэлэнтэйгөөр ажаллажа байна.

А. ДЕРИГЛАЗОВ, А. РЫЖКОВ, Т. ГАРМАЕВ,
нүүдэл редакциин тусхай корреспондентнүүд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой луговодууд Д. Д. Очиров, В. Д. Кокорин.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

ТАСС-ай мэдээсэл

«КОСМОС-114» НИИДХҮҮЛЭГДЭЭ

Дэлхэйе тойрон ниидэхэ «Космос-114» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1966 оной апрелиин 6-да Советскэ Союзһаа табигдаа. 1962 оной мартын 16-да ТАСС-ай соносхоһон программатай зохилдуулан, замбуулинай хизаар дайдые шэнжэлжэ үргэлжэлхэ зорилготой научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдоо.

Хэмэл одон дээрэ тодхогдоһон оньһон түхеэрэлгэнүүд һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. Залан ябуулдаг, тоолон тодорхойлдог центртэ ороһон мэдээнүүд шэнжэлэгдэжэ байна.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съезд

КРЕМЛИИН СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН СОО

Апрелиин 5-най үдэшын заседани

МОСКВА, апрелиин 6. (ТАСС). Апрелиин 5-най үдэшын заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан **А. И. Микоян** А. Н. Косыгинай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгын эхилһэн тухай соносхоо. Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. В. Щербицкий** түрүүлэн үгэ хэлэбэ.

— Табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проект соо табигдаһан зорилгонуудые шэнжэлэн хараhада, экономическа талаараа тодорхойлогдон тайлбарилагданхай, ороной үйлэдбэрилгын хүсэнэй хүгжэлтөөр түйлагдаһан хэм хэмжээе үндэһэ болгонхой, социализмын зайлашагүй хуули ёһонуудай эрилтэнүүдые хараада абанхай, манай гүрэнэй, арад зоной аша туһада харюусахаар байна, —гэжэ нүхэр Щербицкий тэмдэглэбэ.

Шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проектые Украинын бүхы коммунистнууд, бүхы ажалшад һайшаагаа гэжэ ехэ баяртайгаар элидхэнэбди. Табан жэл соо манай республикада хараалагдаһан түсэбүүд амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ гэжэ партиин XXIII съездые найдуулха бүхы үндэһэ баримта бии.

Ерэхэ табан жэл соо украин арадай үмэнэ али тухай ехэ аһга боломжонуудай нээгдэһыень харуулха тоонуудые тэрэ дурдаба. Совет Украина саашадаашье Советскэ Союзай түлишын-энергетическэ, металлургическа ба машина бүтээдэг тон шухала баазануудай нэгэн, химиин ехэ үйлэдбэритэй, эдеэ хоолой олон һалбарита промышленностьтай, ашаг түгэс томо хүдөө ажахытай республика байһан ёһоороо хүгжэхэ. Энэ һанал бодолоо нимэ баримтаар баталан тодоржо гэбэл: түсэбтэ табан жэлэй туршада республика доторхи промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн 1,5 дахин нэмэхэ, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ, нүүрһэ малталга, нефть болон газ гарган абалга нилээд ехэ болохоор хараалагдана.

Совет ороной экономикые, тэрэ тоодо элшэ хүсэ ехээр хэрэглэдэг һалбаринуудые, хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула түлишын-энергетическэ бааза тааруу зохидоор хүгжөөхэ хэрэгтэй болоно. Гэхэ зуура, манай республика дотор түлишын талаар бэрхэшээлнүүд тохёолдодог байна гэбэ. Түсэбтэ долоон жэлэй турша соо Донбасстахи шахтануудай барилга үндэһэ баримтагүйгөөр хаһагдан хороогдоод, нүүрһэнэй промышленностиин хүсые арьбадхаха даабари дүүргэгдээгүй байшоо. Энэ табан жэлэй турша соо хэдэ хэдэн шэнэ шахтануудые бариха, мүнөө ашаглагдажа байгаа олохон шахтануудые шэнэдхэн һэльбэжэ эхилхэ ёһотой байнабди.

Республика дотор электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ 72 процентээр нэмээгдэхэ хараалламжатай. Гэхэ зуура, предприятинуудай коллективүүд үйлэдбэриингөө түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэхээр шиидэжэнһэнь уламжалан, электрын элшэ хүсэнэй нөөсын талаар нэмэлтэ эрилтэ табигдана. СССР-эй Госплан энээниие хараада абаха зэргэтэй. Металл үйлэдбэрилгээ нилээд ехээр нэмээхэ, шанарыень һайжаруулха ушартай болгоно.

Капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэ үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулба. Энэ хэрэгтэ тохёолдоһон дутуу дунданууды зайсуулхын тула мүнгэ зөөриингөө хахадһаа ехыень мүнөө ашаглагдажа байгаа предприятинуудые шэнэдхэн һэльбэлгэдэ зорюулха, тиихэтэеэ хамта дунда жэшээгээр барилга бүхэндэ табигдаһан мүнгэнэй хэмжээе 25—30 процентээр нэмэхэ гэжэ түсэблэгдэнэ. Энэмнай дүүргэгдээгүй барилгын удельна хэмжээе 15 процент үлүүтэйгээр хорооохо, гол фонднуудаа хүсэндэнь оруулалгые түргэдхэхэ арга олгохо байна.

Украинын делегадай һанамжын ёһоор, түсэблэлгэ, материально-техническэ хангалга һайжаруулха, барилта-хабсаралгын эмхинүүдэй ажахын талаар бэеэ даалгые ехэ болгохо гэжэ Директивэнүүдэй проектээр хараалагдаһан хэмжээнүүд яһала хаһа саг соогоо байна.

Нүхэр Щербицкий хүдөө ажахын зорилгонууд тухай, түбхын түрүүн ороoһо тариан тухай, дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлээ. Украинада ороoһо тарья ургуулан абалгые, урда табан жэл доторхи үйлэдбэритэй жэшэбэл, 30 процент шахуугаар нэмээхэ зорилго Директивэнүүдэй проектээр табигдана. Энэнэй тулада ороoһото ургамалнуудай ургасые гектар бүриин 4,5—5 центнерээр дээшэлүүлхэ шухала байна.

Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдалгын түсэб дүүргэхэһээ гадна, колхоз, совхоз бүхэнэй ороoһо тарианайнгаа, бусад продукциингаа нилээд ехэхэн хубиие түсэбһөө гадуур гүрэндөө бүри ехээр худалдадаг болохын тула шухала хэмжээнүүд абтажа байнхай. Түсэблэлгын, ажахын зургаанууд хүдөө ажахын продуктнуудые хаһа саг соонь бүйлүүлхэ, хадагалхын тула шухала материально-техническэ бааза бии болгохо тушаа бүри мүнөөнһөө оролдолго таргаха зэргэтэй.

Табан жэлэй түсэб дүүргэгдээд байхада, Советскэ Союзай хүсэ нүлөөе бүхы дэлхэйн оршом соо бүри ехэ болгохо, уласхоорондын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ манай ороной гадаадын политикын нүлөөе үргэдхэхэ, амгалан байдалай, демократиин ба социализмын түлөө, мүнөө үеын революционно бүхы хүсэнүүдые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлэй амжалта түйлалгада туһа хүргэхэ байха.

Манай съезд шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проектые нэгэн һаналтайгаар һайшааха, тиин бүхы партиингаа, бүхы арадайнгаа дура хүсэл элирхэйлхэ байха гэжэ Украинын Коммунис партиин делегаци найдана гээд үгэ хэлэгшэ тобшолбо.

КПСС-эй Алтайн крайкомой нэгэдэхи секретарь **А. В. Георгиев** съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Сибириин байгаалиин гайхамшаг баялигууд тухай, сибириинхидэй һүр жабхаланта шэнжэ шанар тухай ехэ омогорхолтойгоор мэдүүлбэ. Сибириинхид Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ дайшалхы габьяануудые гарган, дархан солоёо дуудуулһан юм. «Россимнай угаа үргэн ехэ, тиигэбэшье гэдэргээ сухарихын аргагүй —хойномнай Москва байнал!» гэжэ манай нютагай хүбүүн, панфиловец политрук Клочковой хэлэһэн үгэнүүдые хүн бүхэн һанаха байха. Манай партиин бата найдабаритай түшэгынь байгаа һэмди, байнабди, байхашьебди, коммунис байгуулалтын фронтнууд дээрэхи ажалайнгаа габьяануудые арьбадхахал байхабди гэжэ сибириинхид мүнөө ленинскэ ЦК-да тангаригаа үгэнэ гэбэ.

Нүхэр Георгиев түсэбтэ долоон жэлэй турша соо Алтайн хизаарай промышленностиин, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй түйлаһан амжалтануудтайнь делегадуудые танилсуулба. Шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проект сибириинхидэй дунда ажалай эршэ зоригой шэнэ долги сасаргаа. Олониитын политическэ, ажалай эдэбхи үүсхэлые толгойлхо гээшэ партийна организацинуудай тон шухала хэрэг, арюун үялга болоно.

Шэнэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула коммунист бүхэнэй, хүдэлмэришэн ба колхозник бүхэнэй, манай бүхы кадрнуудай харюусалгын мэдэрэлые улам дээшэлүүлхэ шухала. Энээнтэй дашарамдан, хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн ололгын, хүбаарилан табилгын, хүмүүжүүлгын асуудалнууд тон шухала удха шанартай болоно. Партийна хүдэлмэриин энэ шухала һалбариие саашадань хүгжөөлгэдэ туһа хүргэхөөр эмхидхэлэй онол арганууды олохо хэрэгтэй гэжэ съезд дээрэ зүбөөр тэмдэглэгдээ. Үгэ хэлэгшын һанамжын ёһоор, кадрнуудай дунда ябуулагдаха хүдэлмэри тухайда КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэбэл һайн байгаа. Тиимһээ ниитэрээ энэ асуудал униханэй нимэ дээдэ хэмжээндэ зүбшэн хэлсэгдээгүй байна.

Ороoһо тарья ургуулан абалга хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ шиидхэхы удха шанартай. Энэ асуудал тарялангай хизаар гэлсүүлдэг Алтай нютагта илангаяа шухала. 1966—1967 онуудай турша соо ургуулан абтадаг ороoһо тарианай хэмжээе 42—45 процентээр дээшэлүүлжэ, бүхы ороoһо тарианай абтасые 350 миллион пүүдтэ хүргэхэ ёһотой болоод байнабди.

Ойрын жэлнүүдтэ продукцийа тон эрхим һайнаар бүтээдэг болохо гэһэн Москвагай, Ленинградай хүдэлмэришэдэй үүсхэл хүдөө тосхоной ажалшадта хамаадаха байна. Хүдөө ажахын эрхим шанартай продукци гүрэндөө үгэлгэ политикын ехэ асуудал болоно.

Энэ ушарташье ороoһо тарьан тухай асуудал түрүүшын ээлжээндэ хэлсэгдэхэ зэргэтэй. Эрхим шанартай гурил болохо ороoһо тариан гүрэндэ батаар тушаагдадаг, һайн шэниисэ таридаг талмайн үндэһэ баримтагүйгөөр хорооғдоһон ушар бидэниие һанаата болгоно. Тушаалдаһан лэ тарья ургуулха бэшэ, харин эрхим һайн шэниисэнүүдые тарижа ургуулга ажахы бүхэнэй түрүүшын үялга болоно гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Энэ зорилго шиидхэхын тула эрхим һайн шэниисэ таридаг талмайгаа мүнөө жэл 1200 мянган гектар болгохо, харин 1967 ондо тарилгынгаа талмайн 70 процентдэ нимэ шэниисэ тарихаар түсэблэнэбди. Эрхим сортын шэниисэ орон доторoo түргөөр дэлгэрүүлхын тула шухала хэмжээнүүдые хараалбал, тэрэ тоодо зохихо шиидхэбэри гаргабал һайн байгаа. Энэ шухала асуудал шиидхэхын тула түрүүшын ээлжээндэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын зүгһөө бүри эршэмтэй хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Советскэ Союзай гербые шэмэглэдэг—ажалай, арадай баялигай һүлдэ тамдэг болоһон хүсэтэ хоолос залаатай ородой шэниисын алдар солые суурхуулха хэрэгтэй! Ородой шэниисын алдар нэрэнь олон үеые дамжан ерэһэн түүхэтэй юм. Шэнэ табан жэл дотор бүри ехээр алдаршан суурхаха ёһотой.

Тушаагдаһан ороoһо тарианай шанарые хизаарнууд, областьнуудай мүрысөөндэ хараадаа абалсаха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн «Хүдөө ажахын үйлэдбэриин мастер» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгодог болоо һаа һайн бэлэй гэбэ.

РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшэ **К. М. Герасимовта** үгэ үгтэбэ. Түсэбтэ шэнэ табан жэл алас саашадаа хүгжэхэ үргэн ехэ арга боломжо Росси Федерацида олгоно. РСФСР-эй промышленна продукциин хэмжээн 1,5 дахин тухай нэмэхэ. Энергетикэ, металлурги, машина бүтээлгэ, химиин, нефтиин, газай, целлюлозо-саарһанай промышленность булюу түргэнөөр хүгжөөгдэхэ. Энэмнай промышленна үйлэдбэрилгын бүридэлые һайжаруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ байха.

Сибириин, Алас-Дурнын районуудтахи үйлэдбэрилгын хүсэн бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэхэ. Баруун Сибирьтэ олдоһон нефтьгэй, газтай шэнэ газарнуудые, ой модоной баялигуудые ашаглаһанай үндэһөөр арадай ажахын ехэ булэг үйлэдбэринүүдые эмхидхэн байгуулха. Гэхэтэй хамта шэнэ табан жэлэй турша соо Росси Федерацида арадай хэрэглэмжын эд товар бүтээн гаргадаг промышленностиин һалбаринууд бүри хурдан түргэн хүгжөөгдэхөөр хараалагдана. Чебоксарын, Камышинска, Краснодарай ба бусад бүд нэхэлгын комбинадууд баригдажа дүүрэхэ, хүнгэн, эдеэ хоолой, загаһанай промышленностиин шэнэ предприятинууд баригдаха байха. Хүн зондо үзүүлэгдэдэг ажаһуудалай туһаламжын хэмжээн 2,2 дахинһаа, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта —3,7 дахинһаа бага бэшээр нэмэхэ байха.

Хүдөө ажахыгаа эршэмтэйгээр, тогтууритай һайнаар хүгжөөлгэдэ республикын, нютагай зургаанuудай онсо анхарал оролдолго хандуулагдаха зэргэтэй. Капитальна хүдэлмэридэ гүрэнэй зүгһөө мүнгэ һомололгын талаар абабал, табан жэлэй турша соо хүдөө ажахыда 17 миллиард үлүүтэй түхэриг гэхэ гү, урда табан жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ мүнгэн табигдахаар хараалагданхай. Тэрээнһээ гадна, колхозуудай зөөриһөө, бусад аргаар 16 миллиард үлүүтэй түхэриг табигдаха юм.

Хүдөө ажахые техникээр, үгэгжүүлгээр, хоро химикадуудаас, гербицидүүдээр хангалга нилээд һайжаруулагдаха. Эдэ бүгэдын ашаар агротехническэ хэмжээнүүд бүри һайнаар бэелүүлэгдэхэ, хүдөө ажахын продукци ехээр үйлэдбэрилхэ даабаринууд дүүргэгдэхэ байна.

Нүхэр Герасимов шэнэ табан жэлэй түсэбэй асари ехэ далайсые элирхэйлэн тайлбарилха зуураа, бүри һаяшаг лэ хэдэн арбаад жэл соо дүүргэгдэхэ зэргэтэй байһан арадай ажахы хүгжөөлгын зорилгонуудые мүнөө манай орон хэдэхэн жэл соо шиидхэжэ шадаха байна гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудые тааруугаар хүгжөөхэ ябадал хангаха, түлишын-энергетическэ бата бэхи бааза байгуулха гээшэ табан жэлэй түсэбэй шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Гэхэ зуура, бидэнэй бодожо үзэһэнэй ёһоор, ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдаһан түлишын-энергетическэ шэнэ үйлэдбэринүүд республикын Европодохи хубиин, Ураалай эрилтэ хэрэглэмжые үшөөл хүсэд хангахагүй байна. Тиимэһээ СССР-эй Энергетикын ба электрификациин, СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин министерствэнүүд, СССР-эй Госплан энэ асуудалые үшөө зүбшэн хэлсэхэ зэргэтэй гэжэ делегат ажаглаба.

Предприятинуудай, колхозуудай өөһэдынь зөөреэр бүтээгдэжэ байгаа барилгануудые материалаар, түхеэрэлгэнүүдээр хангалга һайжаруулха шухала гэжэ делегат тоолоно. Мүн хана бододог ба барилгын бусад материалнуудые үйлэдбэрилгын талаар гээгдэлые ойрын сагта усадхаха хэмжээ абаха гэжэ табан жэлэй түсэб соо хараалхые РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшэ дурадхана.

Индиин Коммунис партиин национальна соведэй түрүүлэгшэ **Шрипад Амрита Данге** гэгшын трибунада гарахадань, делегадууд тэрэниие үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Танай парти дэлхэй дээрэ боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдтэ үниһөө хойшо нүлөөлнэ гэжэ Данге мэдүүлнэ. Октябриин революциин боложо, түрүүшын социалис республикын байгуулагдахада, дэлхэйн дарлагдаһан бүхы арадууд эрхэ сүлөөемнай үнэн сэхээр хамгаалагша бии болобо гэжэ мэдэрэн ойлгоһон байна. Империализмын эгээл бүхөөр һүрижээд байһан оронууд болохо Инди, Хитадта эгээл тэрэ үедэ эрхэ сүлөөгэй түлөө революционно тэмсэл шэнэ хүсэтэйгөөр бадаран хүгжэһэн байна. Гэбэшье фашизмые баатар габьяата Улаан Армиин бута сохижо, дэлхэйн империализмын һулаpуулагдажа, дэлхэйн социалис байгуулалтын бии болоод, колониализмын һандаран уналгын түргэдэжэ байһан үедэл богоолшологдоһон эдэ арадуудай тэмсэл эсэсэй илалтаар түгэсэһэн байгаа. Эгээл эдэ бүгэдэ үйлэ хэрэгүүдэй һүүлээр лэ Инди 1947 ондо одоол бэеэ даанхай байдалтай болоо шадаһан, харин 1949 ондо Хитадта арадай демократи илаһан байна. Социалис оронууд, мүн национальна бэеэ даанхай байдалые һаяхан түйлаһан дэлхэйн оронууд танай партиин, правительство болон Советскэ Союзай арадуудай зүгһөө али тухай ехэ туһаламжада хүртэһэнөө мартажа шадахагүй.

Индиин Коммунис парти Америкын империализмын ээрхэг түримхэй ябуултаһаа Вьетнамые хамгаалха тэмсэлдэ оронойнгоо арад зониие бодхоон жагсаахын тулада бүхы шадалаараа оролдоно. Вьетнам арадые дэмжэн, бүхы социалис оронуудай хэһэн хамтын ябуулгань ээрхэг түримхэйшүүлэй илагдаха үдэрые ойртуулна гэжэ манай парти тоолоно тээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Өөрын промышленность байгуулһанай ашаар экономическа талаар бэеэ даанхай байдалтай болохые эрхэ сүлөө түйлаһан сагһаа хойшо Инди эрмэлзэжэ байна. Эхэ ороноо һэргээн бодхоожо, байгуулалтын ажал эрхилхэдээ, Инди Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай зүгһөө хани ёһоной һайн һайхан туһаламжа абажа байдаг. Бхилайда баригдаһан металлургическа завод бүхы Инди дотор Советскэ Союз Инди хоёрой хани барисаанай бэлгэ тэмдэгынь болонхой.

Советскэ Союзай болон социалис оронуудай табан жэлэй түсэб бүхэн, коммунизм байгуулха түсэб бэелүүлгэдэ танай түйлаһан амжалта бүхэн Индидэшье, дэлхэйн хүгжэжэ байгаа бүхы демократическа оронуудташье сэхэ туһаламжа үзүүлһэн ябадал мүн.

Һүүлэй үедэ Америкын империалистнууд, тэдэнэй союзнигууд Индиин бэеэ даанхай байдал, экономикыень һулаpуулха, тиигэжэ тэрэниие оорынгоо шэнэ колони болгохо зорилгоор элдэб эсын хорото ябуулга ехээр хэжэ эхилбэ. Гэбэшье тэдэнэр Инди Пакистан хоёрой дайнай үедэ энэ хорото һанаашалгануудаа бэелүүлжэ шадаагүй. Тэдэнэй харата муухай түсэбүүд үшөө дахин бурууташан байна. Инди болон Пакистанай түлөөлэгшэдэй хэлсээ хэхын тулада Советскэ Союз хэрэгтэй саг соонь үүсхэл гаргажа, энэ хэрэгтэ али бүхы туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байһанаа мэдүүлһэн юм. Ташкентын деклараци хадаа Советскэ Союзай зүгһөө эб найрамдалай, эбтэй эетэйгээр зэргэ оршолгын политикын ябуулагдажа байһан тухай эли тодоор гэршэлжэ үгэһэн байна. Инди болон эб найрамдалда дуратай дэлхэйн бүхы оронууд энэ политикые гүйсэд дэмжэнэ.

Танай съездын хүдэлмэри, мүн дэлхэйн бүхы шахуу коммунис партинуудай түлөөлэгшэдэй хүсэтэ отрядай съездэ хабаадалсажа байһан ушар марксизм-ленинизмын хүсэнүүдые саашадань батадхан жагсааха хэрэгтэ ехэ туһа болохо юм. Харин энэ жагсаалые бэхижүүлхэ гээшэ мүнөө үеын эгээл шухала эрилтэ болоо гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Данге мэдүүлбэ.

Нэрьемэ шанга альга ташалгаар угтагдаһан Бразилиин Коммунис партиин ЦК-гай түлөөлэгшэ **Жозе Сантос** съездые сэдьхэлээ хүдэлгэн амаршалба. Совет арадай амжаһан, түйлаһан үйлэ хэрэгүүдынь Советскэ Союз тухай муу муухай, худал хуурмаг үгэнүүдэй буруу байһые харуулна гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэнэ. Социализм байгуулхадаа, танай түйлаһан амжалтые, коммунизм тээшэ дабшажа ябаһыетнай буруушааха гэһэн этэгээдүүдэй хүсэлэл оролдолгонь бүтэшэгүй дэмы байна. Совет арадай ажана байдалай саг үргэлжэ һайжаржа байһан ябадалые капитализмые дахин һэргээжэ байһан ушар гэжэ тоолодог хүнүүд капитализмын үмэнэ һүгэдэжэ, социализмын бодото шанарые хазагайруулан харуулжа байһанаа ойлгоногүй.

Советскэ Союзай болон бусад социалис оронуудай түйлаһан амжалтанууд манай үе шатын гол зүрилдөө шиидхэхэ, социализм болон коммунизмын аша туһада дэлхэйн ангиин тэмсэлые шэглүүлэн шиидхэхы эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн гэжэ бидэнэр, дэлхэйн эгээл холын нютагуудай коммунистнууд, ойлгонобди.

XXIII съезд КПСС-эй XX болон XXII съезднүүдэй хараалһан замые зохёохы ёһоор үргэлжэлүүлжэ байна. Энэ хадаа хүн түрэлтэнэй хуби заяанда агууехэ, түүхэтэ удха шанартай ушар хэрэг мүн. Арад зон өөһэдынгөө тэмсэлдэ шэнэ түлхисэ абажа зоригжохонь. Тиигэжэ Вьетнамда эсэргүү Америкын империализмын хэжэ байгаа ан зэрлиг, ээрхэг түримхэй ябуулга, мүн революционно Кубые харата муухайгаар гансаардуулха гэһэн һэдэлгэ, Доминиканска Республикада убай һэнгэргүйгөөр дайгаар добтолон ороло гэхэ мэтэ ябуулгануудай эсэс ойртоо гэжэ арадуудай шэнэ тэмсэл харуулна. Тэрэшэлэн Бразили болон Латиин Америкын, Ази, Африкын бусад оронуудта сэрэгэй үрбалтанууд болоһон байна. Мүн иимэшье үрбалтануудай болюулагдаха сагынь ойртоо.

Бразилиин Коммунис партиин ЦК-гай нэрэһээ XXIII съездэ генеральна секретарь **Луис Карлос Престес** гэгшын эльгээһэн амаршалгые үгэ хэлэгшэ уншаба. Бидэнэр манай ороной дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай убайгүйгөөр оролсохо ябадалда эсэргүүсэн тэмсэжэ байнабди гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ. 1964 ондо болоһон сэрэгэй үрбалтаһаа, мүн диктатурын хэрзэгы шэрүүн мүрдэлгэһөө ехэ хохидолдо орожо байгаашье һаа, манай парти эмхи гуримтай заһгаараа байна. Партимнай өөрынгөө хүтэлбэрилэгшэдые тойрон нягтаар жагсанхай. Манай арад фашис байгуулалтые бэхижүүлхэгүйн түлөө, мүн диктатурые унагаажа, политическэ эрхэ сүлөө дахин түйлахын түлөө тэмсэнэ. Тиигэжэ бидэнэр Ази, Африка болон Латиин Америкын революционно хүсэнүүдэй һаяхан өөрынгөө конференци дээрэ табиһан шухалын шухала зорилгые дүүргэжэ байнабди. Энэ зорилгонь юун бэ гэхэдэ, империализм, колониализм болон неоколониализмда эсэргүү тэмсэлые шангадхаха, национальна бэеэ даанхай байдалай, демократиин, социальна дэбжэлтын болон эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ гэһэн зорилго болоно.

Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын болон 1957 ба 1960 онуудта Москвада болоһон Зүблөөнүүдэй документнүүд соо хэлэгдэһэн гол ёһонуудай үндэһөөр дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые батадхахын түлөө шууд сэхэ тэмсэл хэхэ гээшэ манай интернациональна үялга мүн гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Удаань Швециин Коммунис партиин секретарь **Урбан Карлссон** делегадуудта халуунаар угтагдан үгэ хэлэбэ. Съезд дээрээ байдалаа гүнзэгыгөөр шэнжэлэн, асуудалнуудые болото зүбөөр шиидхэжэ байхыетнай харахадаа, урдаа табиһан зорилгоёо сохом дүүргэхэт гэжэ этигэмээр гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Швециин коммунис парти һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд хүсэ нэмэжэ, ороной политическэ ажабайдалда ехээр тоогдодог болобо. Бидэнэр общественный байгууламжые хубилгаха зорилгогой социализмын хараа шугам баримталнабди. Энэ хараа шугамнай зүүнэй үзэл баримталһан бүхы хүсэнүүдэй нүлөөе ехэ болгоно.

Гэбэшье Швециин зүүнэй үзэл баримталагшад уласхоорондын асуудалнуудаар эгээл нягтаар хамтаран, хүсэтэйгөөр тэмсэнэ. Мүнөө Вьетнам Швециин олониитын гол анхаралда байна. Манай ороной тон олонхи хүнүүд Вьетнамда США-гай добтолон ороһые, вьетнам арадта эсэргүү муухай дай хэжэ байһыень зэбүүрхэн буруушаана. Ямаршье партида хабаададагһаа илгадгүй Швециин олон эрхэтэд Вьетнамай тэмсэжэ байгаа арадые дэмжэхэ гээшэ интернациональна үялгамнай гэжэ тоолоно. Мүн хүгжэжэ байгаа оронуудта туһаламжа үзүүлхын түлөө хүдэлөөн хүнүүдэй интернациональна ёһоор хамтаран нэгэдэжэ байһан тухай гэршэлнэ. Энэ хүдэлөөнэй түрүүшын зэргэдэ залуушуулай ябажа байһандань баярламаар.

Танай XXIII съездэ манай партиин зүгһөө халуун амар мэндэ хүргөөд, ажал хүдэлмэридөө ехэ амжалта түйлахыетнай хүсэхыем зүбшөөгыт гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Карлссон хэлэбэ.

Альга ташалгаар угтагдаһан Швейцариин Ажалай партиин генеральна секретарь **Эдгар Воог** Швейцариин хүдэлмэришэн ангиин, энэ ороной эб найрамдалда дуратай, түрүү үзэл бодолтой хүнүүдэй зүгһөө XXIII съездын делегадуудта аха дүүгэй ёһоной зүрхэнэй халуун мэндэ хүргэбэ. Эдгар Воог үгэеэ ородоор хэлэнэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр үнгэрһэн жэлнүүдтэ дэлхэйн социалис оронууд, Ази, Африка болон Латиин Америкын арадууд, капиталис оронуудай хүдэлмэришэн анги фашизмые диилэһэн илалтые батадхахын, дэлхэй дээрэ шэнэ харилсаа тогтоожо, эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдалай, демократи болон социализмын үнэн лозунгые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхын түлөө тэмсээ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Энэ тэмсэлые Советскэ Союз толгойлоо, мүнөөшье толгойлһоор. Советскэ Союзай политика, тэрэнэй хүсэлэл оролдолгонь, түйлаһан амжалтанудынь түүхын хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлжэ, хүн түрэлтэнэй общественэ ажабайдалһаа дайн сэрэг, үлэсхэлэн хооһон байдалые үгы болгохо зам заажа үгэнэ.

Гэбэшье хархис буржуази гараа хабсараад миин һуужа байгаагүй гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ. Вьетнамда Америкын империалистнуудай хэжэ байгаа хорото дайн, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө арадуудай тэмсэлые һулаpуулха, германска милитаризмые һэргээхэ гэһэн эрмэлзэлгэнь нилээд ехэ аюултай байжа, дайниие үзэн ядадаг бүхы хүсэнүүдые, эб найрамдалай тала баримталһан бүхы хүнүүдые элсүүлэн нэгэдүүлхэ гэһэн эрилтэ табина. Иимэ эрхэ байдалда дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэлтэй байха гээшэ айхабтар шухала.

Орон бүхэн өөрын түүхэтэй, экономическа болон политическэ талаар онсо өөрэ байдалтай, өөрын тусгаар асуудалнуудтай байдаг. Тиимэһээ парти бүхэн эдэ тодорхой эрхэ байдал болон асуудалнуудые хараада абаха ёһотой гэжэ нүхэр Воог мэдүүлбэ. Гэбэшье Маркс, Энгельс, Ленинэй һургаалынь хубаагдашагүй, интернациональна шанартай юм гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэнэ. Азиин, Африкын, Латиин Америкын гү, али ямар нэгэн ондоо тээхи марксизм-ленинизм гэжэ байхагүй. Теори гээшэ бодото байдал дээрэ шалгагдадаг гэжэ мэдээжэ. Марксизм-ленинизмын һургаалай дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис ороной бодото байдал дээрэ амжалтатайгаар шалгагдажа эхилһэнһээ хойшо һаяар табин жэл түйсэхэнь.

— КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлые шагнаһан хүн бүхэн, танай съездын хүдэлмэридэ хабаадаһан хүн бүхэн КПСС-ые революционно эршэ хүсөөр, революционно шиидэнги шанараар дуталдана гэжэ ямаршье үндэһэгүйгөөр гэмнэдэг хүнүүдтэ ехээр дураа гутангүй байжа шадахагүй,—гэжэ альга ташалгаар угтагдаһан Цейлоной Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь **Питер Кейнеман** хэлэнэ.

Танай табан жэлэй түсэб хадаа советскэ экономикын «доройтон уналжа байһан» тухай, СССР-тэ капиталис харилсаанай мүнөө һэргээгдэжэ байһан тухай тэншүү тэнэг, худал хуурмаг үгэнүүдтэ бодото харюу болоно. Хэрбээ энэ «доройтон уналгын» үедэ үйлэдбэри нилээд ехээр хүгжэжэ, арад зоной байдалай һайжарха байгаа һаа, энэмнай яагаа жэгтэй «доройтолго» гээшэб.

Цейлоной арадта, Ази түбиин бусад арадуудта Советскэ Союзай үзүүлжэ байһан туһаламжые Цейлоной коммунис парти, бүхы түрүү хүсэнүүдынь үндэр дээгүүр сэгнэнэ гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Америкын империализмын ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, Вьетнамай баатарлиг арадай хэжэ байгаа һайн һайхан, үнэн зүб тэмсэлдэнь Советскэ Союзай үзүүлжэ байһан туһаламжые үндэр дээгүүр сэгнэнэбди.

Һаяхан Ташкентдэ болоһон уулзалгын үедэ Советскэ Союзай бэелүүлһэн сэсэн мэргэн, бодомжотой зүб политикань Азиин хоёр томо гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа гуримшуулха, гансал империализмда туһа боложо байгаа түгшүүрилтэ байдалые, түрэн хоорондын хёмэрэлнүүдые һулаpуулха хэрэгтэ туһа болоо.

Манай ниитэ дайсан болохо империализмда эсэргүү тэмсэлдэ социалис оронуудай болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл соо һ…
һэн уряае манай парти сүм д…
Энэ нэгэдэлые һэргээн б…
тушаа хараалагдаһан хэмж…
зүбшөөжэ, нэгэдэлээ һэргээ…
хахын тулада КПСС-эй тэсэм…
тэрүүгээр, шиидэнги шангаар…
жо байһыень үндэрөөр сэгнэн…
жэ нүхэр Кейнеман мэдүүлбэ.

Исландиин Нэгэдэмэл со…
партиин ЦК-гай гүйсэдкомой…
Инги Хелгасон өөрынгөө үгэ
хэлэн дээрэ эхилбэ.

— Исландиин социалистта…
най орон дотор социализм…
низм байгуулжа байһан…
ехээр һонирхон, бахархан…
байна,—гэжэ залда һуугшад…
ташалган доро тэрэ мэдүүлбэ…
амжалтанууд эрхим һайн б…
болохо гэһэн дэлхэйн бүм…
бүхы ажалшадай этигэл найд…
харуулна.

Би тон багахан ороной т…
шэб. Манай ороной зон М…
нэгэ үйлсэдэ багтаха байна. Т…
шье, мүн элдэб социальна ба…
тын эрхэ байдалда һууж…
шье һаа, манай оронуудай ха…
амжалтатайгаар хүгжэжэ ба…
юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ…
харилсаамнай тэгшэ эрхын, х…
рисаанай, бэе бэедээ хүндэт…
наар хандаха гэһэн үндэһ…
лүүлэгдэнэ бшуу.

Хүргэгдэһэн, дабһалагдаат…
һые Советскэ Союзай худалд…
болоһоной ашаар Исланди заг…
луулха мүнөө үеын яһала х…
промышленностьтай боложо…
Харин энээнһээ урагша бидэ…
һаяа гол түлэб бүйлүүлангүй…
далдадаг байгаабди. һүүл…
нүүдтэ Советскэ Союзай, Э…
ропын социалис оронуудай…
нүүдтэ Исландида ехээр б…
байһан загаһа болон загаһан…
нүүдые худалдаха арга олдо…
ландиин хүн бүхэн энээни…
мэдэнэ, ойлгоно.

Манай партинуудай хоорон…
рилсаан ходо доо тэгшэ эрх…
бэеынгээ хэрэгтэ хамаара…
бэе бэеэ хүндэлхэ гэһэн…
тоттоогдодог байгаа.

Исландиин арад зон арм…
ланди хэзээшье дайлалдаа…
нэгэн оронтой дайлалда…
байна. Исландида байгаа А…
баазанууд дэлхэйн амгалан…
байдалда аюул ушаруулна. Т…
манай парти Исландиин га…
даһаа Америкын сэрэгые…
түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр…
гэжэ нүхэр Хелгасон үгын…
хэлдэ мэдүүлбэ.

— Түрүүшын социалис…
үндэһэ һууриие Ленинэй то…
бижа эхилһэн сагһаа хойш…
олон агууехэ үйлэ хэрэгт…
мүнөө боложо байгаа съезд…
тань болоно. Арабуудай Н…
Республикын Арабска социа…
зай генеральна секретариа…
шуун **Хусейн Зульфикар Са…**
үгэнүүдые хэлээ. Тэрэнэй…
дээрэ гарахадань, съездэ…
шад мүн лэ хани халуунаар…
байна.

КПСС-эй, Советскэ Союза…
дуршэл болон амжалтанууд…
дэлхэйн арадуудта туһатай…
гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлнэ. Э…
гаяа эрхэ сүлөө, хүгжэлтые…
шэ эрмэлзэжэ байһан арад…
маатай. Эдэ арадууд совет…
тэрэнэй партиин хүтэлбэри…
зүгһөө шэн сэдьхэлэй т…
абаһан байна.

Эб найрамдалда дуратай…
хани харилсаан хадаа хүн…
һөө далдалжа байха нюуса…
шэ. Харанхы бүрхэг үедэ…
периалистнууд хара муухай…
дээ һанаашалжа, арадууд…
гые буляан абаха муухай…
дээ зохёодог. Совет арад б…
буудай Нэгэдэмэл Республ…
дай хоорондохи хани харил…
мэг хонгор үдэр хүгжөөн…
дэнэ. Энэ харилсаае хүгж…
хүсэн хадаа бэе бэедээ этиг…
үзэл мүн. Асуанда бодоһон…
халанта уһанай хаалта б…
хэрэгтэй, зохёохы байгуулы…
лада харилсан ажаллаһанай…
гүй һүлдэ тэмдэг, һүр ж…
агууехэ дурасхаал мүн.

Баатар габьяата тэмсэл…
гаа Вьетнамай арадые бид…
һаналаар дэмжэжэ, бүл…
хорото хүсэнүүдые илажа…
хамаг бүхы шадалаараа…
үзүүлжэ байхабди гэжэ үг…
мэдүүлбэ.

Хэрзэгы шэрүүн зонхил…
хан арадуудые, мүн үни…
сэл хэжэ бэеэ даанхай ба…
хан түйлаһан гүрэнүүд…
һүнөөхэ аюулда оруулаад…
муухай зонхилолгые бута…
ман хаяха гээшэ манай ни…
га, эб найрамдалда дура…
арадуудай үялга мүн.

Манай түлөөлжэ байгаа…
хэзээшье һүгэдэжэ бэеэ т…
тэдэнэр колониализмын зү…
нэгэн арадые хатуу түм…
хүрмэн орёохыень мини х…
хагүй, бүхы арадуудай эрх…
болоодүйдэнь һанаагаа ама…
жэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлнэ.

Танай съездын зарлалг…
шарамдуулан, Арабуудай…
Республикын арад зоной, А…
циалис союзай болон Гам…
Насерай толгойлдог тэрэ…
гүйсэдхэхы комитедэй зү…
та гүн гүнзэгы баясхалан,…
хэнэй амаршалга хүргэнэ.

Араб-совет хани барисаа…
болтогой!—гэжэ Хусейн…
Сабри юрөөнэ.

МОСКВА.КРЕМЛЬ. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съезд.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: съездын делегадууд (зүүн гарhаа)—уран зохёолшод К. Симонов (Москва), М. Амиров (Татарай АССР), Ч. Айтматов (Киргизэй ССР), Р. Гамзатов (Дагестанай АССР).
ТАСС-ай фотохроника.

КРЕМЛИИН СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН СОО

Апрелиин 6-най үглөөнэй заседани

966—1970 онуудта СССР-эй ...ай ажахые хүгжөөхэ табан жэ... түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съезд... Директивэнүүд тухай элидхэлые ...эн хэлсэлгэ апрелиин 6-да ...С-эй XXIII съезд дээрэ үргэлжэ...лээ. Зохёон байгуулхы асари ...рограммые съезд хараалжа ...на. Энэнь делегадуудые, дэлхэйн ...оронhоо ерэhэн айлшадые гүн... ехээр hонирхуулна.

...А. Кунаев түрүүлэгшээр hуугаа. ...Р-эй Хара металлургиин министр ...П. Казанец түрүүлжэ үгэ хэлээ.

— Табан жэлэй түсэб тушаа съез... Директивэнүүдые зүбшэн хэл... байхадаа, КПСС-эй Центральна ...тедэй политическэ хараа шугам, ...манай эхэ ороной экономическа ...шадалые бэхижүүлхэ, совет ...ай байдал улам hайжаруулха зо...отой бодото ажал ябуулга ту...нь бидэнэр хөөрэлдэжэ байна ...—гээд министр онсолон ...элээ.

...овет металлургнуудай түйлалта... мүн бүхы дэлхэй дээрэ эсэгэ ...й металлургиин нэрэ хүндые ...эр дээшэлүүлhэн шэнэ түрүү ме...лургическа оньhо түхеэрэлгэнүү... онол аргануудай байгуулагдаhан ...ай үгэ хэлэгшэ саашань хөөрөө. ...жэлтэдэнь горитой дутуунуудай ...агүй hаа, хара металлургиин ...лтануud бүри ехэ байжа шадаха ...гээд тэрэ тэмдэглэhэн байна.

...ара металл абалгын ургалтын ...эй жэлнүүдтэ хороhон ушар ха... металлургида химиин промышлен... буруугаар, субъективис ...р зүришэлдүүлэн табиhанай хой... болоно гээшэ. Бүхы арадай ...ын хэрэглэмжые хангалын ту... тэдэниие тааруу hайнаар, жэгдэ ...үүгээр хүгжөөхэ шухала байhые ...ашагүй хүүли ёhонууд харуулна. ...металлургида анхаралай hула...агдаhанhаа уламжалан, капи... барилгын, шэнэ предприяти... ашаглалгада оруулха түсэ... олон ушарта дүүргэгдэдэггүй ...а. Продукциин түхэл янзыень ...хэ, шанарыень hайжаруулха, ...эриин ашаг үрые ехэ болгохо ...а анхарал багаар табидаг ...hон байха юм. Нимгэн болгожо ...йлгаhан, илангаяа электро...ическэ, хүйтөөр дабтаглаhан бу... шухаг түхэл янзын прокат, сор... болон метизүүдые үйлэдбэрилэн ...галтын гээгдэлтэй байhаниинь ...ина бүтээлгэдэ, барилгада, маши...үдые ашаглалгада металл үлэм... ехээр гаргашалтын шалтагаанууд нэгэн болоно.

...нэ бүхы дутуунуудые зайсуулха ...э металлургическа предприяти...дай коллективүүдэй болон ми...терствын шухалын шухала зо...онуудай нэгэн гэжэ бидэнэр тоо...нобди гээд нүхэр Казанец мэдүү...

...Арадай ажахые түргэнөөр хүг...эхэ гэжэ Директивэнүүдэй проект ...хараалагданхай. Энэ хадаа хара ...аллнуудые үйлэдбэрилэн гаргал... ургалтые түргэдхэхэ эрилтэ та... 1970 ондо 94—97 миллион ...но шэрэм, 124—129 миллион ...но булад хайлуулагдаха, 95—99 миллион тонно прокат, 14—15 мил... тонно булад сорго гаргагдаха ...той. Шэнэ табан жэлдэ 13 домен... веэшэн, 30 конвертор, соргын бо... прокадай 52 стан, булад хай...лтын ехэ багтаасатай 10 электро...шэн. 190 миллион шахуу тонно ...рэй руда абаха үйлэдбэри ашаг...лада үгтэхэ болоно.

...Хара металлургиие хүгжөөхын ту... капитальна хүдэлмэридэ ехэ ...нгэ зөөри hомолхо хэрэгтэй болоно ...гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Табан ...лэй турша соо манай министерст... предприятинуудта 12 миллиард ...хуу түхэриг hомологдохоор хараа...лагдана. Энэ хадаа урдахи табан жэ...лэйхидэ орходоо 68 процентээр ехэ ...капитальна хүдэлмэридэ hомологдо... мүнгэ зөөри үрэ ехэтэйгээр ...шаглахын тулада барилгынь эхил... предприятинуудые түгэсхэлгэдэ, ...хүдэлжэ байhан Череповецкэ, ...Магнитогорско, Нижне-Тагильска, Че...лябинска, Шэнэ-Липецкэ, Баруун Си...бириин, Криворожско, Азовсталиин ...льичэй нэрэмжэтэ болон Караган...дын томо заводуудые үргэдхэлгэдэ ...мүнгэ зөөри гол түлэб зорюулаг...да байна. Курска магнитна анома...лиин, Казахстанай болон Сибириин ...оронууна предприятинуудые ба...ригада ехэ мүнгэ зөөри зорюулаг...на.

...Хара металлургиие хүгжөөхэ та...бан КПСС-эй XXIII съездын Дирек...тивэнүүдые амжалтатайгаар бэелүүл...хэ ажал эрхилэлгын экономическа ...аргануудта үндэhэлэн, пред...приятинуудай ажал ябуулгые түргэ...н шэнэдхэн табилгаhаа нилээд ...дулдыдаха гээд министр хэлээ. ...Ороной экономическа ажабайдал хү...гжүүлэлгэдэ шэнээр хандалгые ...КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленум ...тодорхойлhон байна. Эдэ шиидхэбэри...үүдые бэелүүлхэ зуураа, түсэблэл... болон экономическа урмашуул... шэнэ гуримда предприятинуудые ...оруулха талаар Хара металлургиин ...министерство хүдэлмэрилжэ ороhон ...байна.

— Табан жэлэй түсэбые бэелүүл...хэ эрдэм ухаанай удха шанар бүри ...болохо болоно байнхай, — гээд ...ВАСХНИЛ-ай президент П. П. Лоба...нов мэдүүлээ. Ороной байгаалиин... экономическа газар нютагуудтахи хү...дөө ажахые эрдэм ухаанда үндэhэ...лэн эрхилхэ гурим зохёолтые бого...ни болзор соо дүүргэхэ гэжэ науч...на эмхи зургаанууд, эрдэмтэд, хү...дөө ажахын мэргэжэлтэд эрмэлзэнэ.

Хүдөө ажахын продукци бүри элбэгээр абалгые хангажа шадахаар шэнэ, бүри үрэ ехэтэй заабаринуудые үйлэдбэридэ үтэхын тулада манай академи теоретическэ болон туршалгын хүдэлмэри үргэдхэжэ байнхай.

Найдамтай, ашаг үрэ ехэтэй орооhо таряанай ажахы байгуулга сагай уларилай хэршье муу байгаа hаань, жэл бүхэндэ хоёр—хоёр хахад миллиард пүүд худалдагдадаг ороohо таряа нэмэжэ абаха арга олгохо байна. Газар таряалан юрэнхыдэнь болбосоноор эрхилэлгэдэ, газар болон техникые зүбөөр ашаглалгада, таарамжатай hайн севооборотуудые нэбтэрүүлгэдэ үндэhэлэн ороohото таряанай ургасые дээшэлүүлхэ гээшэ энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэхэ гол эрхэ нүхэсэл болоно.

Имагтал минеральна үтэгжүүлгын дуталдадаг, сагай уларилай муу байдаг дээрэhээ ороohото таряанай ургасын бага байдаг гэжэ тайлбарилха болоо hаа, эндүүтэй гээд эрдэмтэ үргэлжэлүүлэн хэлээ. Ажахые бүри ашаг олзотойгоор эрхилхэ үндэhэлэн баримталагдаhан онол аргануудые түрүү дүй дуршэл болон эрдэм ухаан бии болгоhон байха юм. Эрдэм ухаанай мэдээнүүдтэ hалшагай үедэ субъективис ёhоор, хайхарамжагүйгөөр хандалгаhаа уламжалан, зарим хүсэд hайнаар шалгагдаагүй hанамжа дурадхалнууд, тэрээнhээ үрэ гараха гарахагүйhөөнь дулдыдуулангүйгөөр заатагүй дүүргэгдэхэ заабари болгогдодог байгаа бшуу.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин болон мартын Пленумүүд иимэ байдалые үндэhөөрнь хубилгаа. Мүнөө научна эмхи зургаанууд этигэл түгэсөөр хүдэлжэ, эршэ хүсэеэ хүсэлдүүлэн, үйлэдбэритэй холбоо барисаагаа бэхижүүлжэ байна.

Хара хүрьhэтэйбэшэ газартай нютагуудта хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ, Казахстанай болон Баруун-Сибириин шэнэ газар элдүүрилдэг нютагуудтахи хүдөө ажахые дэбжээлгэдэ зорюулагдаhан хоёр сессиие академи нёдондо жэлэй эсэстэ, энэ жэлэй эхиндэ үнгэргэhэн байха юм. Хара хүрьhэтэйбэшэ газартай нютагуудта мал ажал хүгжөөхэhөө гадна, худалдагдадаг ороohо таряа бүри элбэгээр абахада таарамжатай эрхэ байдал бии гэжэ шэнжэлэлгэ харуулжа үгөө. Тэндэ жэл бүхэндэ миллиард шахуу пүүд таряа нэмэжэ абаха арга бии.

Шэнэ газар элдүүрилээд байhан районуудта худалдагдадаг ороohо таряа саашадаа бүри элбэгээр абадаг болохо угаа ехэ арга боломжо бии. Газарай хүрьhэ элдүүрилхэ бүри нарин hайн гурим, поли хамгаалдаг модо тарилга, ган гасуур болон газарай хүрьhэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэхэ бусад хэмжээнүүд эндэ угаа ехэ удха шанартай. Эдэ районуудта ороohо таряа ургуулан абаха шэнэ гуримай болон технологиин шухалын шухала хубинь гэхэдэ, газарые шаблаагүй плугаар хахалха, сэбэр паар хэрэглэхэ, тэрэшэлэн тарилгын болзор зүбөөр тодорхойлхо ябадал болоно гээд эрдэмтэ онсолон тэмдэглээ. Газар таряалан эрхилхэ шэнэ гурим эндэхи туршалгын ажахынуудта шалгагдажа, hайн үрэ дүн харуулhан байха юм.

Казахстанай хойто талын районуудта, Баруун-Сибириин тала газартай нютагуудта газар таряалан эрхилхэ үндэhэ hуури тодорхойлогдонхой гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, мүнөө эдэ районуудта шухала болохо hайн машинануудые үгэхэ хэрэгтэй болоод байна гээд нүхэр Лобанов хэлээ.

Бусад газар нютагууд, тусхайлбал ороной бүхы хахалагдадаг газарай 35 процентые эзэлдэг ой модото талын нютагууд, түбэй хара хүрьhэтэ газартай область болон бусадта ороohо таряа элбэгээр абаха ехэ арга боломжо бии. Уhалагдадаг газар таряалан эрхилдэг районууд, хамагай түрүүндэ рис таридаг районууд угаа ехэ арга боломжотой гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ.

Ороohо таряанай, тусхайлбал шэниисын шанар hайжаруулхын түлөө тэмсэхэ шухала байhанда эрдэмтэ анхарал хандуулаа, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй табан үдэр бүхэнэй нэгэ үдэрэйнь ажалые мүнөө хосороон hалгаадаг ургамалай хоротонтой, мүн үбшэнтэй тэмсэхэ шухала байhан тухай хэлээ.

Хүдөө ажахын эрдэм ухаанай горитой дутуунуудые эрид шууд зайсуулха замда имагтал түрүүшын алхамууд хэгдээ, маанад үшөө тон ехэ хүдэлмэри хэхэ ёhотой байнабди гэжэ бидэнэр ойлгонобди гээд ВАСХНИЛ-ай президент түгэсхэлдөө хэлээ.

КПСС-эй Краснодарска крайкомой нэгэдэхи секретарь **Г. С. Золотухинда** үгэ үгтэбэ. Кубаниин колхоз, совхозуудта, завод, барилгануудта шэнэ табан жэл тухай ехэ хөөрэлдөөнүүд болоод байна гэжэ тэрэ мэдээсээ. Партийна суглаанууд болон конференцинүүдтэ, ажалшадай суглаануудта нэгэ миллион шахуу хүн хабаадаа. Энэ хадаа оронойнгоо ёhотойл эзэн байhанаа совет хүн бүхэн бүри ехээр мэдэрдэг болоо гэжэ харуулна.

Урдань хүдөө ажахые эрхилдэг байhан Кубань мүнөө хүгжэнги промышленностьтай район болоо. Газай, химиин, саахарай промышленность гэхэ зэргын шухала hалбаринууд үнэндөө шэнээр байгуулагдаа. Хизаар дотор байгаалиин угаа ехэ баялиг, мүн түүхэй эд бии. Эдэ баялигуудые шэнэ арадай аша туhада зорюулха зорилго табан жэлдэ табигдана.

МОСКВА. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съезд.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заседанинуудай забhарлалгын үедэ Кремльдэхи Съезднүүдэй ордоной фойе соо. Зүүн гарhаа—Ригын «Засулаука мануфактура» гэжэ бүд нэхэлгын комбинадай ткачиха Л. Н. Парфенова, Я. Рудзутагай нэрэмжэтэ Вентспилсскэ загаhанай-консервын комбинадай прессовщица Н. М. Фадеева, «Нуректалжикгидростройн» экскаваторщик Нисор Нигматов, Даугавпилска электро-зэмсэгүүдые хэдэг заводой обмотчица Е. К. Гагарина, Карамазарска (Таджигай ССР) руднигай бригадир Д. Муминов гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.
ТАСС-ай фотохронико.

Нүхэр Золотухинай hанамжын ёhоор консервын, мяханай, hүнэй, архи нэрэлгын промышленностиин хүсые ехэ болгохо, хүдөө нютагуудта буйлуулан болбосоруулдаг промышленностиие хүгжөөхэ хэрэгтэй болоно. Кубаниин хүдөөгэй районуудта 400 гаран иимэ предприяти бии болонхой. Хүдөөгэй районуудта эдеэ хоолой предприятинуудые барилга хүдөөгэй хүдэлмэриин хүсэ хэрэглэлгые hайжаруулгада туhалха байна. Энэ асуудал шухала удха шанартай болоо, энээниие түсэбэй ёhоор шиидхэдэг болохо хэрэгтэй.

Кубань ороohо таряа, мяха, hү, овощ, техническэ ургамал, үрэ жэмэс болон виноград абалгаар ороной шухалын шухала районуудай нэгэн байгаа, байhаоршье. Долоон жэлэй үедэ хүдөө ажахын продуктнуудые абалга, мүн бэлэдхэлгэ зарим зэргээр ургаhан байна.

Центральна Комитедэй мартын Пленумhээ хойшо хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ илангаяа ехэ дэбжэлтэ болоо. Мүнөөнэйхи шэнги ехэ ашаг үрэтэйгөөр хүдэлмэрилхэ эрхэ байдал колхоз, совхозуудта урда тээнь хэзээдэшье байгаагүй гээшэ. Эдэ арга боломжонуудые хэрэглэн, Кубаниин колхоз, совхозууд нёдондо жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые нилээд элбэгээр абаhан байна. 1965 ондо бүхы хизаар дотор колхозуудтахи ажалай түлөөhэн хүдэлмэриин үдэр бүридэ дунда зэргээр 3 түхэриг 60 мүнгэн болоhон байна. Материальна талаар урмашуулга таряашадай эдэбхи хэшээлые батадхана, үүсхэлыень дээшэлүүлнэ. Газар таряалан бүри болбосон ёhоор эрхилхэ, Кубаниин үрэжэл ехэтэ газарай гектар бүхэниие бүри ашагтайгаар эдлэхэ хэрэгтэ хизаарай партийна организацинууд, бүхы таряашад гол хүсэлэл оролдолгоёо мүнөө зорюулна. Газар hайжаруулга болон уhалалгые хүгжөөлгэ тусгаар удха шанартай гэжэ шэнэ табан жэлэй түсэб соо тоологдоhон байна. Эдэ хэмжээнүүдэй тусгаар шухала байhые хүсэдөөр ойлгодог бидэнэр рис тарилгада ехэ анхарал хандуулха ёhотойбди гээд нүхэд Золотухин хэлээ. Энэ продуктаар хүн зонойнгоо хэрэглэмжые манай орон ойрын жэлнүүдтэ хангажа шадаха байна. Гансахан Кубань шэнэ табан жэлдэ рис тарилгые гурба дахин ехэ болгохо, рисэй ороohо жэл соо бүхы дээрэнь хүрэажа абалгые 450—500 мянган тонно хүрэтэр нэмэхэ арга боломжотой. Рис тариха онол арга бии болгохо, рис ургуулан абаха талаар зорилгонуудые шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа съездын Директивэнүүд соо бүри тодорхойгоор онсолон тэмдэглэбэл таарамжатай байгаа.

Шухала хэрэгтэй техникые хүдөө ажахын түргэнөөр абахын тулада арга боломжонуудаа бүри бодолтойгоор хэрэглэн, автотракторна промышленностиин хүгжэлтые улам түргэдхэхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ дурадхаhан байна.

— Манай социалис соёл культура жэл ерэхэ тудам хүгжэжэл байдаг,— гээд СССР-эй Культурын министр **Е. А. Фурцева** хэлээ.—Аха дүү арадуудай национальна соёл культурын бэе бэедээ ойртожо, харилсан баяжалгын дээшэлэлгэ hүүлэй жэлнүүдэй онсо шэнжэнь болоно. Энэ хадаа искусствада ажалшадай hонирхолые дээшэлүүлнэ, арадай оюун бодолой ажабайдалда үрэ ехэтэйгээр нүлөөлнэ.

Жэшээлхэдэ, нёдондо жэлдэ театрнууд болон концертнэ залнуудта 250 миллион хүн ороhон байха юм. Гол ажалайнгаа хажуугаар зураг зуралгаар hонирходог зураашадай бүхэсоюзна харалгада 200 мянга гаран хүн хабаадаа. Уран hайханай хэрэгээр hонирходог хэдэн олон миллион хүнүүд сүлөөтэй сагаа арадай консерваторинууд, оперно студинууд, балетнэ коллективүүд, драматическа труппанууд болон арадай хэтарай ансамбльнуудта хабаадажа үнгэргэдэг болоо.

Литература болон искусствын олон олон зохёолнууд hүүлэй жэлнүүдтэ байгуулагдаа. Гэбэшье манай ажабайдалай гол үзэгдэлнүүдые гүнзэгыгөөр харуулhан удха түгэлдэр зохёолнууд манай хүсэhэндэ орходоо үсөөнөөр гарана гээд министр тэмдэглээ. Үхибүүдтэ, эдир залуушуулда зорюулагдаhан hайн номууд, зүжэгүүд, кинокартинанууд илангаяа дуталдадаг, зарим зохёолнууд суртал бодолой талаар алдуу эндүүтэй байдаг.

Ажабайдалай элдэб олон янзын үзэгдэлнүүдтэ диалектическэ ёhоор хандаха шадабаригүй байhанhаа уламжалан, заримдаа буруу, нэгэ талын тобшолол согсололгонуул хэгдэдэг байха юм. Энээн дээрэhээ ямаршье бэрхэшээл, зүришэлдөөгүйгөөр хамаг юумые бултыень hайнаар харуулhан гү, али хамаг юумые дууhыень харлуулан муушалха ябадал гарадаг байна. Шадабари багатайгаар зохёогдоhон, совет хүнүүдэй ажабайдалые халирхайгаар харуулhан искусствын зохёолнууд үшөөл олоор гарана гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдэрээ.

Ажалшадые уран hайхан юумые ойлгодогоор хүмүүжүүлгые hайжаруулха шухала байhан тухай министр саашань дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Энэ хэрэг гоё hайхан юумээр hонирхон hанаагаа ханааха, искусствын зохёолнуудые ойлгохо ябадалаар хизаарлагдаха бэшэ, харин ажалда зүбөөр хандадагаар, hайн hайхан абари заншалтайгаар хүниие хүмүүжүүлгэтэй нягта холбоотой байха ёhотой. Промышленность болон барилгада, ажалшадай ажаhуудалда уран hайхан зүйлнүүдые нэбтэрүүлхэ эрилтэ ажабайдал табина. Совет хүниие тойрон байдаг бүхы юумэн аятай зохид, гоё hайхан, гаргаша багатай байха ёhотой. Энэ хадаа хубсаhа хунарта, мебельдэ, городуудые түсэблэн барилгада болон болбосон зохид болголгодо хамаадалсана. Предприятинууд болон городуудта главна уран зураашадтай байха арга боломжо тухай асуудал хаража үзэбэл таарамжатай байна. Монументальна искусствые хүгжөөхын тулада уран зураашадай, скульпторнуудай, архитекторнуудай хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ угаа шухала болоо. Үхэлгүй мүнхэ байха эрхэ олоhон совет арадай болон тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй баатарлиг габьяануудые мүнхэлхэ тусгаар шухала.

Городой болон хүдөө нютагуудай ажабайдалай хэмжээе ойртуулха, город болон тосхоной хоорондохи илгаае зайсуулха зорилго шэнэ табан жэлэй түсэбөөр табигдаhан байна. Энэ зорилгоhоо уламжалан гараhан, соёл культурые хүгжөөхэ асуудалнуудта нүхэр Фурцева үгынгөө нилээд ехэ хубиие зорюулаа. Соёл культурын материальна үндэhэ hуурииe үргэдхэхэ бүхы асуудалнуудые нэгэ табан жэлэй турша соо шиидхэхэ аргагүй байна. Тиимэhээ энэ зорилго бэелүүлхын тулада hомологдоhон мүнгэн зөөриие шадаал hаа hайнаар хэрэглэхэ шухала.

Гадаадын оронуудтай манай ороной байгуулдаг соёл культурын холбоо барисаанай үргэдхэгдэжэ байhан тухай, арадуудай бүри hайнаар үгэеэ ойлголсолгодо эдэ холбоо барисаанай дүүргэдэг үүргэ тухай нүхэр Фурцева үгынгөө түгэсхэлдэ делегадуудта хөөрэжэ үгөө.

— Парти халаа түйлалтанууд тухай, мүн манай хүгжэлтын бэрхэшээлнүүд тухай арадтай сэхэ рүүнь хөөрэлдэжэ, саашанхи түсэбүүдээ арадтай хамта хараалдаг,—гээд Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **М. Бейсебаев** съездын трибунаhаа хэлээ.—Табан жэлэй түсэбэй хараанууд совет арадай түрэл, дүтын хэрэг болоо гэжэ гоёолтогүйгөөр хэлэжэ болохо байна.

Шэнэ табан жэлдэ Казахстанай үмэнэ нээгдэхэ үргэн хараа зам тухай үгэ хэлэгшэ хөөрөө. Республикын арадай ажахые хүгжөөлгэдэ үнгэрhэн табан жэлдэ гаргашалагдаhанда орходоо нэгэ хахад дахин ехэ мүнгэ зөөри hомологдохо байна.

Республика дотор үнгэтэ, хара металлурги, нүүрhэнэй, нефтиин, химиин, машина бүтээлгын, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленность хурдан түргэнөөр хүгжэнэ.

Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэлгын үедэ Казахстанай ажалшадай оруулhан эгээн лэ шухала дурадхалнууд тухай үгэ хэлэгшэ съездэ мэдээсээ. Тусхайлбал, Ермак — Экибастуз—Целиноград гэжэ слашадаа баригдаха электро-дамжуулгые Сарбай хүрэтэр үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй байгаа. Энэ хадаа шэнэ электростанцинуудые барингүйгөөр бүхэли промышленна райониие электроэнергээр хангаха асуудал шиидхэхэ байна. Хүн зониие, коммунальна ажаhуудалай эмхи зургаануудые эрхим шанартай түлишөөр хангалгые hайжаруулхын тулада үнэhэ багатай, эрхим шанартай хэдэн миллиард тонно нүүрhэнэй нөөсэтэй Майкубенска бассейные ашаглажа эхилхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ тоолоно. Эндэ нүүрhэ нээмэл аргаар малтан абажа болохо юм.

Арадай хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргадаг промышленностиие республика дотор хубаарилан хүгжөөлгэдэ дутуунууд бии гээд тэрэ үргэлжэлүүлэн хэлээ. Эдэ дутуунуудые зайсуулха: предприятинуудые түүхэй эдтэнь дүтэлүүлэн, тэдэниие хүдөө нютагуудта, бага болон дундуур городуудта бариха хэрэгтэй.

Казахстанай шэнэ газар ашаглалгые hайжаруулха арга олгохо хэмжээнүүд шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд тухай элидхэл соо тон зүбөөр заагданхай гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Эдэ хэмжээнүүдэй тоодо ган гасууртай, hалхинда үлеэгдэжэ газарай хүрьhэнэй гэмтэлгэтэй тэмсэл хэхэ, газар таряалан болон мал ажалые эрхилхэ эрдэм ухаанда үндэhэлhэн гуримые нэбтэрүүлгэ гэжэ хараалагдана.

Республикын хүдөө ажахын үйлэдбэридэ булюу hуури эзэлдэг совхозуудай хүдэлмэриhөө олон юумэн дулдыдаха байна. Манайда мяханай мал бүри олоор үсхэбэрилэгдэхэ ёhотой, хониной мяха, ноохо, каракуль арhа болон хониной арhа абалгые нилээд ехээр нэмээхэ хэрэгтэй. Табан жэлэй эсэс хүрэтэр хониной тоое 40 миллион толгой хүрэтэр олон болгохо гэжэ хараалагдана.

Хүдөө ажахын материально-техническэ үндэhэ hуури горитойгоор бэхижүүлэгдэхэ. Табан жэлэй турша соо Казахай ССР хоёр зуу мянга шахуу трактор, ная мянга гаран комбайн, зуу мянга шахуу ашаанай автомобиль болон бусад олон техникэ абаха. Манайда томо тракторна завод баригдаха байна.

Шэнэ табан жэлэй зорилгонууд үнэхөөрөөл асари ехэнүүд гээд нүхэр Бейсебаев үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада маанад ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха ёhотой болонобди. КПСС-эй ЦК-гай октябриин болон удаадахи Пленумүүдhээ хойшо партийна, советскэ, ажахын организацинуудай, бүхы ажалшадай ажал ябуулга бүри эдэбхитэй болоо, арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэхэдэ, үлүүлэн дүүргэхэдэ таарамжатай эрхэ байдал бии болгогдоо.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумhээ хойшо оройдоол нэгэ жэл үнгэрөө. Зүгөөр тэрэнэй шиидхэбэринүүд ороной хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ тусгаар hайн нүлөө үзүүлээ, саашадаашье үзүүлхэ гэжэ хэлэжэ болохо байна гээд КПСС-эй Белгородско обкомой нэгэдэхи секретарь **Н. Ф. Васильев** хэлээ.

Тусхай мэргэжэлдэ оруулалга, ниитын ажалай хубаарилгые, саашадань гүнзэгырүүлгэ үйлэдбэриие саашадань ашаг үрэ ехэтэй болгохо томо арга боломжо мүн. Белгородско областиин колхоз, совхозууд энэ талаар зарим дүй дуршалтай болоо. Манай абажа байhан хэмжээ ябуулганууд колхоз, совхозуудые тусхай мэргэжэлдэ оруулха ябадал хараал-

па, бүри мүнөө жэлдэ ороohо таряа, техническэ ургамал, мяха, hү, үндэгэ болон ноохо нилээд горитойгоор абаха арга олгохо байна. Областиин бүхы колхозуудай мяха болон үндэгэ абаха талаар табан жэлэй түсэбэй даалгабариие тусхай мэргэжэлдэ оруулагдаhан 39 ажахы хүсэдөөр дүүргэжэ шадаха байна.

Колхоз хоорондын барилгын организацинууд саахарай заводуудта дүтэ байдаг хүдөө ажахын артельнүүдтэ жомоор эбэртэ бодо мал шахаха газарнуудые бариhан байха юм. Тэдэндэ бүхы ажал хүдэлмэринь хүсэдөөр оньhожоруулагданхай. Тэндэ 83 мянган толгой эбэртэ бодо мал шахагдажа, гүрэндэ худалдагдаhан байха юм. Эдэ малай дүрбэнэй гурбан хубинь тон тарганууд байгаа. Малай шэгнүүр сүүлхэ бүридэ 700 граммhаа үлүүгээр нэмэдэг, центнер продукци абахын тулада, нэгэ хүндэ абажа тоолобол, гурбан хүдэлмэриин үдэр гаргашалагдадаг, малэй шэгнүүрэй нэмэсын центнер бүхэнэй өөрынь үнэ 52 түхэриг 36 мүнгэтэ болодог. Мал шахадаг газарнуудые барихын тулада 7,2 миллион түхэриг гаргашалагдаhан аад, 15 hарын турша соо мал шахадаг эдэ газарнуудhаа 7,6 миллион түхэриг ашаг олзо оруулагдаад байна.

19 колхозые тахяйн мяха абадаг болохо, 10 колхозые үндэгэ болон шубуунай мяха абадаг болохо тусхай мэргэжэлдэ оруулха хүдэлмэри түлэг дундаа хэгдэжэ байнхай. 80 мянган тахяй мүнөө шахалгада табигдаад байна. Түрүүшын hайн үрэ дүнгүүд түйлагдаа. Тусхай мэргэжэлдэ оролгын урда тээ колхозуудта тахяй шахалга гарзатай байгаа hаа, мүнөө ашаг олзо оруулдаг hалбари болонхой.

Мүнөө хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ гүрэн угаа ехэ хэмжээнэй мүнгэ hомолно, колхоз, совхозуудые индустриальна арга хэрэглэн ажалладаг болохын, тэдэнэй техническэ, технологическа болон экономическа үндэhэ hуурииe үргэлжэдэнь хүгжөөлгэдэ эдэ мүнгэ зөөриие ашаглаха угаа шухала гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ. Эгээл иимэ юумэ хээд байбал, гаргашалагдаhан мүнгэ зөөри бүри сийрын саг соо ашаяа hайнаар харюулха.

Тусхай мэргэжэлдэ ороhон колхозуудта үшөө олон дутуунууд бии. Гэбэшье түрүүшын дүнгүүд баясхалан түрүүлнэ, тусхай мэргэжэлдэ оруулга хүдөө ажахын үйлэдбэриие промышленна үндэhэ hуури дээрэ шэнэдхэн хүгжөөхэ гол зам гэжэ бидэнэр бултадаа батаар этигэнэбди. Мал ажалай томо ажахынуудта хэрэгтэй болохо олон машинануудые бүтээхэ хүдэлмэри ойрын саг соо эхилхэ шухала. Эдэ ажахынууд өөhэдтэнь хэрэгтэй оньhо түхеэрэлтэнүүдые промышленностьда захиха арга боломжотой байха ёhотой. Эдэ захилнуудыень саг болзор соонь дүүргэхэ хэрэгтэй. Промышленна предприятинуудые барилга нигэжэ хэгдэнэг. Хүдөө ажахыда баhал иимэ байха ёhотой!

Курска магнитна аномалиие ашаглаха асуудалнуудта үгынгөө түгэсхэлэй хубиие нүхэр Васильев зорюулаа. Энэ газарай гүн гүнзэгыдэ хэбтэдэг руда экономическа болон металлургическа талаараа эгээн лэ үнэтэй юм. Яковлевска газар дорохи рудник барихада таарамжатай гэжэ тодоруулагданхай. Тэрээндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэхын тулада горитой мүнгэ зөөри гаргашалагдаhан аад, харин энэ хүдэлмэри мүнөө зогсоогдонхой. Иимэ шиидхэбэри буруу гэжэ бидэнэр тоолонобди. Тус рудник барихын тулада энэ табан жэлдэ мүнгэ зөөри hомолхо хэрэгтэй гээд делегат хэлэбэ.

Богони забhарлалтын hүүлээр **П. М. Машеров** түрүүлэгшээр hуугаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР Союзай Госпланай түрүүлэгшэ **К. Н. Байбаковто** тэрэ үгэ үгөө.

Манай экономико дайнай хойто тээхи үе соо урагшаа асари ехэ алхам хэhэн байна гээд тэрэ хэлээ. Хэрбээ hүүлэй жэлнүүдтэ ниитын үйлэдбэриин ашаг үрын доошолоогүй hаа, амжалтанууднай бүри ехэ байха hэн. Энэ ушарай шалтагаанууд КПСС-эй ЦК-гай мартын болон сентябриин Пленумүүд дээрэ шэнжэлэгдэhэн байха юм. Бүхы ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ шухала байhые хараада абан, шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проект зохёогдонхой. Манай социалис байгуулалтын угаа ехэ арга боломжонуудые бидэнэр бүри хүсэдөөр ашаглаад байгаа hаа, национальна доходой ургалта хараалагдаhандаа орходоо ехэ байжа лаб шадаха.

Табан жэлэй түсэбые зохёоходоо, арадай ажахые хүгжөөн дэбжээхэ арга боломжонуудые саашань элирүүлхэ хэрэгтэй. Тиигэжэ хамагай түрүүндэ ороной тол фондуудые бүри hайнаар хэрэглэхэ, ашаяа харюулгыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоно.

Продукциин шанарые али болохоор дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэ уряатайгаар шэнэ табан жэл үнгэрхэ ёhотой гээд Госпланай түрүүлэгшэ мэдүүлээ. Эндэ угаа ехэ арга боломжо бии. Тэдэниие зүбөөр ашаглаха талаар авиационно промышленность жэшээ болохо үгэхэ байна. Эндэ hүүлшын гурба-дүрбэн жэлэй турша соо машинанууд болон агрегадуудай найдамтай бата байлгань горитойгоор дээшэлүүлэгдээ.

Дүүргэхэ үүргын мүнөө ехээр дээшэлжэ байhан экономическа, эрдэм ухаанай болон түсэблэлгын органуудай үмэнэ харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Экономическа эрдэм ухаан түсэблэлгын дүй дуршалтай таhаршагүй холбоотой байха зэргэтэй. Научна шэнжэлэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүд юу хэхэ тухай асуудалда харюусахаhаа гадна, тэдэниие хайшан гээд хэхэ тухай асуудалда харюусаха ёhотой. Тиихэдэ экономистнуудай научна талаараа үндэhэлэн баримталагдаhан hанамжа дурадхалнуудые түсэблэлгэдэ зоримгойгоор нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Илангаяа электронно-тооцолгын машинануудые үргэнөөр хэрэглэдэг болохо шухала. Экономикын талаар научна шэнжэлэлгэнүүдые тааралдуулха тусхай хэмжээнүүдые СССР-эй Госплантай хамта Науканууудай академиин тодорхойлон хараалханьшухала болоно.

Арадай ажахын болон ниитын үйлэдбэридэхи hалбаринуудай тэнсүүриие hайжаруулгада, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые бүри зүбөөр хубаарилан хүгжөөлгэдэ СССР-эй Госплан мүнөө гол анхаралаа хандуулна гээд нүхэр Байбаков саашань хэлээ. Арадай ажахын бүхы hалбаринуудтахи түсэблэлгын хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй аша туhые наринаар сахиха, hалбаринуудай болон нютагай тала харадаг ябадалтай тэмсэхэ уялгатай.

hүүлэй үе хүрэтэр холын хараата түсэбые зохёолго табан жэлэй даабарита тоонуудые тодорхойлолгоор хизаарлагдадаг, эдэ тоонуудынь жэл бүхэндэ хубаарилагдажа, предприятинуудта хүргэгдэдэггүй байгаа. Жэл бүхэндэ хубаарилагдаhан тодорхой даабаринуудтай табан жэлэй түсэбүүд түсэблэлгын гол түхэл маягынь болохо ёhотой. Манай нормо зохёодог ажахынуудта ёhотойл гурим тогтоохо шухала. Мүнөө хүсэндөө байhан олонхи нормонууд удаан саг соо хубилгагдангүй байжа, үйлэдбэридэ түйлагдаад байhан техническэ хэмжээндэ тааралдахаяа болинхой.

Түсэблэлгын талаар жаяг журамые дээрэhээ доро хүрэтэр бэхижүүлхэ шухала гээд нүхэр Байбаков тусгаар онсолон тэмдэглээ. Предприятинуудые барилгын үнэые зүбөөр тодорхойлхын түлөө проектнэ болон ажахын организацинуудай харюусалга hүүлэй үедэ болошогүйгөөр hулараа. Тэрээнhээ уламжалан, түрүүн түсэблэн хараалагдаhан сметнэ үнэ олон ушарта дээшээ болодог байна бшуу. Жэшээлхэдэ, Энергетикын болон электрификациин министерство Нарын мүрэн дээрэхи Токтогульска гидроузелай барилга 121 миллиард түхэриг сэнтэй байхаар 1962 ондо түсэблэhэн байгаа. Мүнөө энэ барилгын сметнэ сэнгые дүрбэ шахуу дахин нэмээхэ тухай министерство дурадхал оруулhан байна. Иимэ жэшээнүүдэй ганса нэгэн бэшэ байhые шалгалтаар. Шалгалта хэхэдэ нигэжэ элирээ. 1966 оной түсэбтэ оруулагдаhан 257 барилгын сметнэ үнэ нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал 25 процентээр дээшэлээ, тиихэдэ эдэ барилгануудай проектнэ хүсэн нэмээгдээгүй байха юм.

Иимэ байдалые юугээр тайлбарилжа болохоб гэхэдэ, мүнгэ зөөри түргэнөөр абахые, барилга хэжэ эхилхэ эрхэтэй болохын тулада проектнүүдые баталалгада табидаг хүнүүдэй бодото байдалые хүхиргэн харуулхые оролдодог байhанаар тайлбарилагдана гээд нүхэр Байбаков хэлээ.

Удаань гадаадын оронуудай коммунис партинуудай түлөөлэгшэд съездые амаршалаа. Тэдэниие делегадууд хани халуунаар угтажа, бүхы оронуудай ажалшадтай манай hанал нэгэдэлгые, пролетарска интернационализмда манай үнэн сэхэ байhые харуулаа.

— Империализм болон монополис капиталда эсэргүү нэгэдэмэл ябуулга хэдэг болоод байгаа hаамнай, социалис оронуудай болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй хүсэ шадал эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ өөрынгөө үүргые хүсэдөөр дүүргэжэ шадаха. Вьетнам арадые дэмжэхэ гээшэ бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэл хэхэ гэhэн удхатай гээд Австриин Коммунис партиин ЦК-гай политбюрогой гэшүүн, секретарь **Фриль Фюрнберг** мэдүүлээ.

Баруун Германи манай ороной дүтын хүршэ болоно. Баруун Германи дайнай аюулай гуламта болоhо байнхай, тэндэ үhөө нэхэхэ эрмэлзэлгэ ехээр гарана гэжэ съезд дээрэ хэлэгдээ hэн гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ.

Австри Германиин империализмын ээзэрхэг булимтаралгада нэгэ удаа дайргадаhан байна. Манай ороной бэеэ даанхай, бэеэ абанги байдалда Баруун Германиин империализм мүнөө гай түбэг тохёолдуулна. Австрида hаяхан hунгалтын болоходо арадай парти — томо капиталай парти—парламентда диилэнхи олонхи hуури эзэлээ. Энээнhээ хойшо Австрида бүри ехэ аюултай болоод байна.

Тус hунгалтада социалис парти булигдаа. Энээнэй шалтагаан гэхэдэ, партиин хүтэлбэрилэгшэд тогтууригүй, шууд сэхэ бэшэ политика баримталжа, Австриин арадай партиин хархис ударидагшадта ходол буулта хэдэг байгаа бшуу.

Манай орондо шэнэ аюулай тохёолдожо байhан оршон байдалда бүхы демократическа болон антифашис хүсэнүүдэй нягта жагсаалтай байхань хэзээ хэзээнэйхиhээ үлүү шухала болонхой.

Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съезд

КРЕМЛИИН СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН СОО

(*Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта*)

— Уласхоорондын коммунис хүдэлөөе, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе шангадхан бэхижүүлгэдэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ, империализм болон дайнда эсэргүүсэн, мүн арадуудта эсэргүүгээр американ империализмын хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые (энэнь Вьетнамда эгээн лэ үзэгдөөгүй муухайгаар хэгдэнэ) таһалдуулхын түлөө тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдэй холбоо байгуулгада XXIII съезд ехэ удха шанартай байха гэжэ манай парти этигэнэ, — гээд Сириин Коммунис партиин ЦК-гай политбюрогой гэшүүн **Захир Абдель Самад** хэлээ.

Советскэ Союзтай, агуу ехэ Ленинэй партитай үнэхөөрөөл хани барисаатай байхадаа, ямаршье сүлөөрэлгын хүдэлөөн урагшаа дабшажа шадаха, найдамтай лабаар амжалта туйлаха гэжэ манай парти өөрынгөө дүй дүршэлһөө, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй дүй дүршэлһөө, дэлхэй дээрэхи ушар байдалай хүгжэлтын дүршэлһөө үнэмшэн этигэдэг болонхой.

Манай арадай, тэрэнэй түрүү үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй тэмсэлэй ашаар, социалис үзэл сурталай нүлөөнэй ашаар Сиридэ социально-экономическа болон политическэ шэнэдхэлгэнүүд хэгдээ. Харилсаа холбоотой байха тухай Сириин коммунистнуудай уряа манай ороной зайлашагүй хүгжэлтын эрилтэнүүдтэ тааралдана гэжэ түрүү үзэл баримталдаг хүнүүдые ажабайдалай дүй дүршэл үнэмшүүлэн этигүүлээ. Коммунистнууд болон зүүнэй үзэл баримталдаг баасистнуудай хоорондо һүүлэй үедэ байгуулагдажа эхилһэн харилсаа холбоон Сиридэ мартын эхеэр байгуулагдаһан правительствын составта зарим нүлөө үзүүлээ. Арадай амжаһан туйлалтанууд болон түрүү шэнэдхэлгэнүүдэй амжалтада, тэдэнэй улам гүнзэгырэлгэдэ туһалхын тулада манай парти правительствада оролсоһон байна.

— Ленинэй партиин энэ дээдэ ехэ хуралдаанда аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй диилэнхи олонхи партинуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалга съездын угаа ехэ удха шанартай байһые онсолон тэмдэглэнэ, — гээд Экваторой Коммунис партиин делегациие толгойлогшо **Антонио Рамирес** хэлээ. Тиихэтэй хамта дэлхэйн бүхы хубинуудай коммунистнуудай түлөөлэлгэ ехэтэй делегацинуудай эндэ ерээд байлга юу харуулнаб гэхэдэ, мүнөөнэй шахардуу шанга үе сагта ехэ харюусалгатай байһанаа бүхы марксистско-ленинскэ партинууд мэдэрнэ.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй гол хараа шугамые хэрэглэлгэ болон хүгжөөлгэдэ КПСС түрүү үүргэ дүүргэнэ. Экваторой коммунистнууд 1957 болон 1960 онуудта Москвада болоһон зүблөөнүүдэй тодорхойлон хараалһан энэ гол хараа шугамые дэмжэжэ байһанаа лаблан батална, уласхоорондын коммунис хүдэлөөе можо болгон хубааруулха ямаршье һэдэлгэнүүдые эрид шууд буруушаана.

Совет орондо харша һанал бодолтой пролетарска интернационализмын үзэлэй огто тааралдахагүй байһыень энэ элитэ ехэ съездэ хабаадажа байһан манай делегаци мэдэрнэ. Бусад партинуудай хэрэгүүдтэ хамааралсалга, тэдэнэй бэеэ даанхай байлгада халдалга пролетарска интернационализмтай тааралдахагүй гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Манай орондохи сэрэгэй шанга засаг түрэ олониитэ арад зоной баалалтаһаа уламжалан унаһан байна. Мүнөө дарлалтаһаа, үгытэй ядуу, балар харанхы байдалһаа сүлөөрхын түлөө саашадаа тэмсэхэ зорилгонууд манай ороной үмэнэ табигдаад байна. Мүнөө үедэ ороной хүн зоной 44 процентнь үзэг бэшэг мэдэдэггүй, 50 процентнь үмдэхэ гуталгүй ябадаг. Мянган нарай ухибүүн бүхэнэй зуу гараниинь жэлтэй боложо ядажа байхадаа үхэдэг. Янкануудай монополинууд манай оронииe тонон дээрмэдэдэг, банан, кофе болон какаогой сэн өөһэдөө тогтоожо, эдэ продуктнуудые ургуулан абадаг хүнүүдые үгытүүлдэг байна. 1965 ондо гансахан банан Экваторһоо абаашажа худалдаһанайнгаа түлөө монополинууд 55 миллион доллар сэбэр олзо оруулһан байха юм.

Экваторой революциин антиимпериалис, антифеодальна, демократическа уг зорилгонуудые бэелүүлжэ шадахаар патриотическа, арадай-демократическа правительство байгуулхын түлөө манай арад саашадаа тэмсэл хэхэ.

— Эб найрамдалай түлөө Советскэ Союзай хэжэ байһан тэмсэлые, бүхы дэлхэй дээрэ национальна сүлөөрэлгын хэрэгтэ үзүүлдэг асари ехэ туһаламжыень бүхы оронуудтахи коммунистнууд, түрүү үзэлтэй хүнүүд үндэрөөр сэгнэнэ, — гээд Великобританиин Коммунис партиин генеральна секретарь **Джон Голлан** хэлээ.

Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эшэгүүритэ муухай эзэрхэг түримхэй дайнда эсэргүү арадай хүдэлөөн Англида нёдондо жэлһээ түргэнөөр дэлгэржэ эхилээ. Городуудта 200 шахуу комитет ябуулга хэнэ, тэдээндэ политическэ ондо ондоо үзэл бодолтой хүнүүд ородог. Америкын эзэрхэг түримхэй ябуулгые эсэргүүсэн буруушаалга тэдэнииe бултыень нэгэдүүлнэ.

Вьетнам дээрэ Америкын бомбонуудай унахаа болихо, тэндэһээ американ сэрэгүүдэй, буу зэбсэгүүдэйнь гаргагдаха, баазануудай усадхагдаха, харин хамааралсалгагүйгөөр хуби заяагаа тодорхойлхо амгалан тайбан эрхэ байдалай вьетнам арадта байгуулагдаха хүрэтэр бидэнэр тэмсэлээ һулаaруулхагүйбди.

Родезидэ сагаан шарайта үсөөнхидэй эзэрхэлгэдэ эсэргүүсэн хэгдэдэг тэмсэлтэй һанал нэгэдэлгын, апартеидтэ эсэргүүсэдэг Урда Африкын арадтай һанал нэгэдэлгын хүсэтэ хүдэлөөн һүүлэй үедэ Англида болоно.

НАТО-до манай правительствын хабаадалгада эсэргүү, баруун немецүүдые ядерна зэбсэгтэй болгохо зорилготой түсэбүүдтэ эсэргүү тэмсэл шангадана.

Парламентын һүүлшын һунгалтын болоходо, консерваторнууд ехээр булигдаа, харин лейбористнууд нилээд олон һууряар булюу болоо. Зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй тэмсэл хэхэнь мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү шухала болоод байна. Энэ тэмсэлдэ Коммунис парти өөрынгөө үүргэ дүүргэхэл.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөн доторой нэгэдэлэй хангагдаагүй байлга империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта туһалһан гол нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно гэжэ һүүлэй жэлнүүдтэ эли болоо гээд Джон Голлан тэмдэглээ.

Империализмда эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, хамагай түрүүндэ баатарлиг вьетнам арадые дэмжэхэдээ, бүхы коммунистнуудай нэгэдэмэл ябуулга хэхэ гээшэ манай зорилгонуудые шиидхэлгые горитойгоор хүнгэдхэжэ үгэхэ. Энэ хадаа коммунис партинуудай уласхоорондын үнэхөөрөөл үргэн ехэ зүблөө зарлаха эрхэ байдал бии болголгодо туһалха байна.

— Бидэнэр, Перугэй коммунистнууд, совет засагай үедэ танай арадай олоһон бүхы юумэнүүдые илангаяа үндэрөөр сэгнэжэ шадаха байнабди, — гээд Перугэй Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь **Рауль Акоста** хэлээ. — Колониальна шахуу дарлалтын, капиталис мүлжэлгын, шэрүүн шанга империалис дарлалтын үшөө бии байһан оронһоо бидэнэр ерээбди. Манай орондо баалалтын ажал, олооропо хүдэлмэригүйдэлгэ, үгытэй ядуу, эрхэ сүлөөгүй байлга, үбшэ хамшаг үшөөл бии байһан зангаараа.

Перудэ революционно хүсэнүүдэй ургажа байһан тухай, партизануудай зоримгой ябуулганууд тухай үгэ хэлэгшын хөөрөөе делегадууд, айлшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа.

Социалис оронуудта ошоод бусажа ерэһэн бүхы хүнүүдые заатагүй сүүдлэн хэһээхэ гэжэ хараалһан хуулиин Перудэ һаяхан баталан абтаһые энэ үндэр трибуна дээрэһээ мэдээсэхэ хэрэгтэй гэжэ би[...] тоолонобди.

Олониитэтэй холбоотой байхын түлөө манай парти бэрхэтэй эрхэ байдалда тэ[...] үргэлжэлүүлнэ, олониитын аш[...] һые шууд сэхээр хамгаална.

Манай орондо холоһоо эль[...] һэн можо бологшодой бүлэгтэ[...] гүүсэн, бидэнэрэй амжалтата[...] тэмсэһэн тухай энэ съезд дээр[...] нинэй хэрэг үргэлжэлүүлэг[...] бидэнэр хөөрэн үгэжэ шадаха[...] набди. Тэдэнэр манай партиие[...] болгохо һэдэлгэ хээ. Гэшүүд [...] тэй аад, баян найжанартай [...] гэй коммунис парти» гэдэг[...] байгуулаа. Мүнөө энэ бүлэг [...] газар можо болон хубааранхай[...] гээд тэдэнэр хоорондоо хёмор[...] жо байдаг.

1957 оной Деклараци, 1960[...] Мэдүүлгэ соо найруулагдаһан[...] ёһонуудта үндэһэлэн, уласхоо[...] коммунис хүдэлөөнэй нэг[...] хангахын түлөө Перугэй Ко[...] парти тэмсэнэ. Советскэ С[...] Коммунис парти коммунист[...] нэгэдэлэй түлөө тэмсэлэй [...] найдамтайгаар, гэсэмгэй ш[...] дээрэ үргэн ябагша гэжэ [...] парти тоолоно.

Тиигээд съездын үглөөнэй [заседа]ни хаагдаа.

(ТА[СС])

Апрелиин 6-най үдэшын заседани

Съездын үсэгэлдэрэй үдэшын заседани дээрэ **Ю. В. Андропов** түрүүлэгшээр һууба.

Белоруссиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Т. Я. Киселев** үгэ хэлэбэ.

— Совет хүн тухай партиин ехэ оролдолго гаргажа байһыень КПСС-эй XXIII съездын баталха табан жэлэй Директивэнүүдэй тоо, баримта бүхэн гэршэлнэ гээд тэрэ хэлэнэ.

Белоруссиин экономико үнгэрһэн долоон жэлнүүдэй туршада үндэр темптэйгээр хүгжөө. Ниитэ хэмжээгээр промышленна үйлэдбэрилгын түсэб болзорһоо найма һара түрүүн дүүргэгдээ. Бүхы промышленна продукциин ургалтын хахадһаа ехэнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар абтаа. Шэнэ табан жэлэй туршада Белоруссиин промышленность 1,7 дахин продукци гаргалгаяа ехэ болгожо, бүри ехэ амжалтануудые туйлаха байна.

Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, хэмэл утаһа, полиэтилен, капролактан гаргаха томо предприятинууд ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана. Нефть малтан абадаг промышленность байгуулагдаха.

Химическэ предприятинуудай продукцинуудые комплексноор ашагладаг болохо тухай дурадхалнуудые олон хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэхэ үедэ оруулһан байна гээд оратор хэлэнэ. Жэшээлхэдэ, Городненско азотно-туково заводто капрон хэдэг түүхэй эд капролактан гаргагдадаг болохо. Тиихэтэй хамта капронииe тон үргэнөөр хэрэглэдэг болохо прибор бүтээлгын, радиоэлектронно, электротехническэ болон промышленностиин бусад һалбаринууд республикадамнай бии юм. Ушар тиимэһээ Белоруссида бүтээн гаргагдаха капролактанай зарим хубиие байра дээрэнь капрон болгоо һаа, таатай гэжэ һанагдана.

Ямаршье баримтагүйгөөр хана хэдэг зүйлнүүдэй үйлэдбэрилгэ бага болгогдоһон ушарһаа республика доторнай барилгын зарим материалнууд мүнөө үедэ дутана. Нютагай барилгын материалнуудые ехээр хэдэг болохо талаар хэмжээнүүд мүнөө [д]утажа байна. Энэ шухала һалбариин түргэн темптэйгээр хүгжэхэ ябадалые Госплан болон СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство түсэблэхэ зэргэтэй.

Белоруссиин хүдөө ажахые шэнэ табан жэлэй туршада эрид түргэнөөр хүгжөөхын тулада нилээд ехэ юумэн хэгдэхэ байна гээд оратор үргэлжэлүүлнэ. Ороной хара хүрьһэтэй бэшэ газарай бүхы ажахынуудтал адляар республикын колхоз, совхозууд ороохо таряа нилээд ехээр абадаг болохо зэргэтэй. Гэбэшье хүдөө ажахыда ажалай бүтээсэ үшөөл бага, продукциин өөрынь үнэ ехэ байһаар. Энээнтэй дашарамдуулан, газар нютагуудай онсо илгаануудые хараадаа абалсаад, конструкторнууд болон промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын универсальна ба комбинированнэ машинануудые олоор гаргадаг болохо бэзэ гэжэ найдажа байһанаа нүхэр Киселев мэдүүлбэ.

Белоруссиин колхозуудта табан жэлэй туршада гэр байрын, культурно-ажаһуудалай, үйлэдбэриин нилээд ехэ барилга хэгдэхэ байна. Энээнтэй дашарамдуулан хүдөөгэй барилгын министерство республикада байгуулагдаа. Энэ хэрэгые үдэр бүхэндэ орон соогоо эрхилжэ байха нэгэ зургаан эмхидхэгдэхэ зэргэтэй гэжэ нүхэр Киселев хэлэбэ.

Өөрынгөө ерээдүй тээшэ бүхы совет арад этигэл түгэлдэрөөр шэртэнэ гээд үгынгөө түгэсхэлдэ оратор хэлэнэ. Табан жэлэй үнгэрхэдэ манай Эсэгэ орон бүри хүсэ ехэтэй, тиихэдэ совет хүнүүдэй ажабайдал бүри баян, бүри һайхан болохо. Агуу ехэ Ленинэй зааһан замаар Соведүүдэй оронииe бата найдамтайгаар манай Коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй хүтэлбэрилжэ ябадаг хадань хараалагдаһан түсэбэйнгөө лаб дүүргэгдэхэ байһандань найданабди.

Манай Эхэ ороной ниислэл хотын мүнөөнэй, ерээдүйн байдал тухай Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. Ф. Промыслов** съездын трибуна дээрэһээ хөөрэнэ. Директивэнүүдэй проекттэй тааралдуулан, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые техническэ талаһаань шэнэдхэн һайжаруулха хэрэгтэ түшэглэн, городойнгоо промышленностиин хэмжээе дээшэлүүлхэ, наука болон соёлые хүгжөөхэ, гэр байрын болон культурно-ажаһуудалай барилгануудые үргэдхэхэ, тэрэнэй шанар һайжаруулха, капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэнэй олзо ашагые ехэ болгохо зорилго Москвагай партийна организаци урдаа табина. Жэл бүхэндэ 400 мянга гаран хүнэй Москвада шэнэ байра абажа байбашье һаа, байра үшөөл ехээр дутажа байна. Ушар тиимэһээ табан жэлэй туршада 650 мянга шахуу шэнэ байра ашаглалгада үгтэхөөр түсэблэгдэбэ. Һургуулинууд нэгэ халаанда (үглөөгүүр) хэшээлээ хэдэг болохо. 1967—1968 онуудта эрилтэнүүдые хүсэдөөр хангахаар хүүгэдэй саад болон яслинуудые барихаар хараалагдаа.

Имагтал бүхы талаһаань үндэһэлжэ, удаан саг соо байхаар хараалагдаһан түсэбөөр лэ Москва болон манай ороной бусад городуудые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэй гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Энээниие хараада абалсан, Москва хотые 1980 он хүрэтэр хүгжөөхэ генеральна түсэбэй технико-экономическа баримтанууд зохёогдоо. Мүнөө генеральна түсэбынь табигдажа захалаа.

Москвагай барилгада, тэрэниие шэнэдхэн һайжаруулгада субъективизмын нүлөөнһөө боложо алдуунууд гараа гэжэ нүхэр Промыслов мэдүүлбэ. Тэдэ алдуунууд мүнөө эрид шууд заһагдажа байна. Ашаг багатай табан дабхар гэрнүүдэй орондо панелеэр хэһэн 9—12 дабхар, харин тиихэдэ городой эгээн шухала газарнуудта 16 болон 24 дабхар гэрнүүд олоор баригдаха.

Манай городуудые барилгын асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ гэхэдэ элдэб хаалтанууд, хойрог нобшо ябадалнууд үзэгдэһөөр. Нютагай эрхэ байдалда тааралһан типовой зүйлнүүдээр гэр барихадаа, типовой проектһээ нэгэ заа ондоо болоо һаань, тэрэниие шиидхэхын тулада СССР-эй Госстройн дэргэдэхи гражданска барилгын ба архитектурын Гүрэнэй Комитедэй зүбшөөл хэрэгтэй болодог. Архитекторнүүдтэй, конструкторнуудтай байдаг нютагай Соведүүд али нэгэ гудамжада ямар гэр бариха байһанаа мэдэхэгүй юм аал?

Байрын гэрнүүдэй барилгын шанар тухай нүхэр Промыслов хэлэхэ зуураа, байрын гэрнүүдэй үндэрые 2,5 метрһээ 2,7 метр болотор үндэр болгохо хэрэгтэй гэбэ.

Город барилгын саашанхи түсэбүүд ехэ һонирхолтой: албан захиргаанай, байрын, культурно-ажаһуудалай байшангуудтай Калининай нэрэмжэтэ проспектын барилга Москвада 1968 ондо дүүргэгдэхэ, 6000 байратай «Россия» гэжэ гостиница ашаглалгада үгтэхэ. Тэрэнэй һүүлээр Герценэй үйлсэдэ ТАСС-ай олон дабхар гэр, Пушкинай талмай дээрэ «Известия» газетын үндэр байшан баригдаха.

520 метр үндэртэй телевизионно башнитай шэнэ Бүхэсоюзна телевизионно центрэй комплекс Останкинда, Третьяковско галерейн, МХАТ-ын, циркын, кукольна театрай болон бусад байшан гэрнүүд ниислэл хотодо ойрын жэлнүүдтэ баригдаха.

СССР-эй Верховно Соведэй заседаниин хоёрдохи залай проект табигдажа эхилээ гэжэ оратор мэдүүлбэ. Кремлиин Ехэ ордонтой нэгэдэмэл комплексоор баригдаха энэ байшан Совет парламентын, тэрэнэй хоёр палатануудай сугтаа хүдэлмэрилхэдэ ехэ таатай зохид болохо.

Шэнэ табан жэлэй түсэбэй Директивэнүүдэй проект зүбшэн хэлсэхэ зуураа, ороной булад замай хүдэлмэрилэгшэд олон үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа гэжэ зам харилсаанай министр **Б. П. Бещев** хэлэбэ. Ашаа болон хүн зониие зөөхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ашаа зөөлгын өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, олзо дээшэлүүлхэ долоон жэлэйнгээ түсэбые түмэр замай транспорт болзорһоо урид дүүргээ гэжэ тэрэ съездэ элидхэбэ. Ашаа зөөлгын эрьесэ долоон жэл соо 1,5 дахин ехэ болоо.

Локомотивууд шэнэ аргаар ашаглагдадаг болоо. Холо зайтай газарта электровозууд болон тепловозуудые түмэр замда олоор хэрэглэдэг болоһон тухайгаа министр хөөрэбэ. Хэрбээ урдань 100—120 километр ябаад лэ, электровозуудые ба тепловозуудые һэлгэжэ байдаг һаа, мүнөө поезднууд дандаа 700—1000 километр ябаһан хойноо һэлгэгдэдэг болоо. Энэ гурим хэрэглэһэнэй ашаар долоон жэлэй туршада электровозууд болон тепловозуудай бүтээсэ 40 процент шахуу ехэ болоо.

Түмэр замаар шэрэгдэдэг ашаа тээбэриин эрьесэ гараад байгша табан жэл соо 450 миллиард тонно-километрээр ехэ болохо. Гансахан энэ ургалтань 1940 ондо бүхы түрэлэй транспортаар шэрэгдэһэн ашаа зөөлгэтэй адли болоно. Манай ашаа зөөлгын эрьесэ бүри мүнөө жэлдэ США-гай түмэр замаар ашаа зөөлгын эрьесэһээ 2 дахин ехэ болохо, бүхы дэлхэй дээрэ түмэр замаар зөөгдэдэг ашаанай эрьесын 46 процент болохо. Пассажирнуудые зөөлгэ мүн лэ ехэ болохо.

Транспортын бүхы һалбаринуудта ажалые научна ёһоор эмхидхэхэ гурим түмэр замшад нэбтэрүүлнэ. Шэнэ гуримаар түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда Свердловско ба Горьковско хоёр ехэ магистральнууд, мүн тэрэшэлэн Ленинградай электротехническэ, Полтавын болон Бакугай заһабарилгын заводууд оруулагдаха гэжэ мүнөө бэлдэжэ байна.

Бүхы түрэлэй транспортын хоорондо ашаа зөөлгэ зүбөөр хубааха гээшэ арадай ажахын гаргашые бага болгоходо тон шухала гэжэ нүхэр Бещев хэлэбэ. 1965 ондо түмэр замаар 500 миллион тонно элдэб ашаан 100 километрэй талада, тэдэнэй хахадһаа ехэнь—50 километртэ зөөгдөө. Иимэ дүтэ шэрэгдэхэ ашаа автомобиляар зөөбэл ашаг олзо ехэтэй байха гэжэ тоолоод үзэхэдэмнай элирбэ.

Ашаха, буулгаха хүдэлмэриие ниитэ дээрэнь оньһожоруулга саашадань һайжаруулха, локомотивууд болон вагонуудые улам һайн болгохо, ашаа контейнернүүд соо бүри ехээр зөөдэг болохо асуудалнуудта нүхэр Бещев тогтожо хэлэбэ.

Съездын трибуна дээрэһээ олон ондоо хэлэнүүд дээрэ хилын саанахи айлшад үгэ хэлэжэ эхилбэ. Советскэ Союзай Коммунис партида, манай орондо, совет хүнүүдтэ ехэ хүндэтэйгөөр хандаһан тэдэнэрэй сэдьхэл хүдэлгэмэ үгэнүүдые делегадууд халуунаар талархан шагнана.

Люксембургын коммунис партиин түрүүлэгшэ **Доминик Урбани** үгэ хэлэнэ. Хамаг бүхы юумээр таанадай туйлаһан гайхамшагта амжалтанууд манай зүрхые баяраар доһолуулна гээд тэрэ хэлэнэ. Социалис экономикын, ниитын байгуулалтын үлэмжэ һайн байһаниинь эдэ амжалтанууд бүри элеэр, бүри тодоор харуулна ха.

Марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта үнэн сэхэ байгаад, КПСС болон совет арад пролетарска интернационализмһаа үндэһэлэн гарадаг зорилгонуудые шиидхэнэ. Эрэлхэг баатар вьетнам арадта эсэргүү гэмтэ эзэрхэг түримхэй дай американска империализмын үдэрһөө үдэртэ үргэдхэжэ байһан мүнөө үедэ, өөрынгөө бэеэ даанхай байдалай түлөө угаа бэрхэтэй тэмсэл хэжэ байһан арадуудай һайн хани нүхэрынь ба хамгаалагшань байһанаа Советскэ Союз харуулна.

Энээниие манай арад үндэрөөр сэгнэнэ. Дайнуудһаа Люксембургын арад юушье олоогүй гэжэ дэлхэйн хоёр дайнай дүршэл харуулаа. Дэлхэйн шэнэ дайнай болоо һаа, тэрэ хамагаа бултыень алдаха.

Хододоо хүгжэжэ байгаа марксизм-ленинизмын, 1957 — 1960 онуудай Московско Зүблөөнүүдэй шиидхэбэринүүдэй үндэһэ һуури дээрэ дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлые Люксембургын коммунистнууд дэмжэнэ.

Араб оронуудые сүлөөрүүлхын түлөө, шэнэ ажабайдал байгуулхын түлөө хэһэн тэмсэлдэнь дэмжэһэнэй, аха дүүгэй ёһоор туһалһанайнь түлөө совет арадта, Советскэ правительствада өөрынгөө ороной арадай гүнзэгы талархалые съездын трибуна дээрэһээ Иорданиин коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Фуад Нассаар** мэдүүлбэ.

Советскэ Союзтай хани барисаатай байһанаараа Иордан арад, мүн тэрэшэлэн бүхы араб арадууд омогорхоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Советскэ Союзай туһаламжаар араб оронуудай тэг дунда баригдажа байһан Асуанай үндэр плотина үдэрһөө үдэртэ ургажа, һалбаржа байһан совет-араб хани барисаанай һүлдэ тэмдэг болоо.

Танай алдарта партитай аха дүүгэй харилсаа бэхижүүлгэ, совет-араб хани барисаае саашадань сахин хамгаалга, бэхижүүлгэ манай зайлашагүй национальна болон интернациональна үүргэ болоно гээд Иорданиин коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитет тоолоно.

Социалис оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлхэ хэрэгтэ, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые һэргээн бэхижүүлхэ хэрэгтэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахихын түлөө тэмсэдэг бүхы революционно хүсэнүүдэй ажал ябуулгые нэгэдхэхэ хэрэг хангаха, дэлхэйн империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта, илангала эрэлхэг баатар вьетнам арадта эсэргүү, гэмтэ агрессидэ эсэргүү сохилто эмхидхэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан танай партиин сэсэн мэргэн ябуулгые, тэрэнэй үнэн сэдьхэлэй элэбхи үүсхэлые манай партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй хүсэдөөр дэмжэжэ байһыень элирхэйлнэбди.

Манай орон политическэ байдалаараа далайн саада тээхи департамент гэжэ нэрэтэйшье һаа, Центральна Америкэдэхи Франциин хуушан колонинуудай нэгэн байһаар заплаа юм гэжэ Гваделупын компартиин генеральна секретарь **Эвремон Жен** съездын делегадуудта хандана. Өөрынгөө ороной ажалшадай экономическа байдалай тон хүндэ байһан тухай айлшан хөөрэнэ. Урда мэтэ арад зон ехээр үгыржэ байһаар. Иимэ эрхэ байдалда манай парти национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүтэлбэрилхы хүсэн болонхой. Францитай холбоотой байгаад, оронойнгоо автономиин түлөө тэмсэхэ гэжэ уряалһан программа Гваделупын компартиин III съезд баталан абаа. Автономито байдал ажалшадай аша туһада бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Энээнһээ Гваделупын бүхы арад олзотохо юм.

Коммунистнуудай агуу ехэ бүлэ доторхи нэгэдэлдэ хоро хүргэдэг алибаа ябуулгые манай парти буруушаана. Аха дүү партинуудай 1957 болон 1960 онуудай зүблөөнүүд дээрэ баталан абтаһан гол хараа шугам — коммунистнуудай зэргэнүүдые бэхижүүлхэ марксистско-ленинскэ хараа бодол болохо һэн гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлые бидэ зүбшөөнэбди.

Гвинейн демократическа партиин национальна политбюрогой гэшүүн **Леон Макада** үгэ үгтэнэ.

1917 оной революци хаанта засагай колонинуудые усадхахатаяа нэгэ доро империалис гүрэнүүдые диилдэшэгүй хүсэтэй хэбэртэйгээр хэлсэдэг хуурмаг зүйлые үгы хээ, мүлжэгдэһэн ангинуудай ухаа мэдэрэл һэргээн бадаруулаа, социалис общество байгуулаа гэжэ эндэ, танай съезд дээрэ һануулхада таатай гэжэ Гвинейн демократическа партиин делегаци тоолоно гээд тэрэ хэлэбэ. Гвинейн арадай үмэнэһөө, Гвинейн демократическа партиин делегаци аха дүүгэй баяр мэндые совет арадта хүргөөд, өөрынгөө партиин хүтэлбэри доро туйлаһан тон ехэ амжалтануудтайтнай дашарамдуулан амаршалнабди.

Харин эзэрхэлгэдэ, неоколониализмда болон империализмда эсэргүү хэжэ байһан тэмсэлдэнь дарлагдаһан арадуудта дэмжэлгэ үгэжэ байһандатнай бидэнэр амаршалнабди. Американска империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүүгээр эрэлхэг баатараар тэмсэжэ байгаа вьетнам арадта совет арадай үзүүлһэн туһаламжа талархалые бидэнэр илангаяа амаршалнабди.

Вьетнамда, Анголодо, Урда Аравида боложо байһан эзэрхэлгын колониальна дайнуудые, Урда Африкада, Латиин Америкэдэ дайнай аюулай дүтэрхы болоһон ябадалые, мүн Африкада болоһон сэрэгэй урбалтануудые манай делегаци буруушаана. Дайнай аюул холо дэмжэжэ байдаг, эб найрамдалай хэрэгые гэмэргэнь татадаг империализмын сэрэгэй баазануудые байгуулха ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ эдэ бүхы гэмтэ хэрэгүүд зорюулагданхай юм.

Бүхэдэлхэйн общество дотор хүнэй ямар үүргэ дүүргэхэ байһаниие эли тодоор ойлгон зоригжоһон бүхы дэлхэйн арадуудай патриотическа, түрүү тэмсэлээр эб найрамдал хангагдаха гэжэ Леон Мака хэлэбэ.

Харин булимтарагша хүсэнүүдтэ эсэргүү ехэ хүндэ, баатарлиг тэмсэл манай арад һүүлэй жэлнүүдтэ хэжэ байха зуураа, американска империализмда томо сохилтонуудые хээд байна гэжэ Панамын арадай партиин хүтэлбэрилгын гэшүүн **Рубан Кастельянос** хэлэбэ. 1964 оной январьда болоһон патриотическа хүдэлөөнэй ехээр үргэдэһэн дээрэһээ Панамын правительство США-тай дипломатическа харилсаагаа таһалха баатай болоо һэн, тиигээд ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ, американска гүрэнүүдэй эмхидэ буруушаалгатайгаар хандаа һэн.

Бүхы патриотическа хүсэнүүдые толгойлон, бидэнэр, коммунистнууд тэмсэл хэнэбди. Тиихэдээ США-гай эрилтые дүүргэлтэ болгон, сэрэгэй баазануудые байгуулхын тулада США-тай хэһэн хэлсээнэй үе[...] най национальна газар дээрэ [...] мын засаг баригшадай шэнэ [...] гуудые дахин үгэхэгүйнь [...] тэмсэл хэнэбди.

Советскэ Союзай, социалис [орон]нуудай, аха дүү коммунис пар[тину]дай болон бүхы национально-с[үлөө]рэлгын хүдэлөөнэй талархалгы[...] ха шанарай хэды ехэ туһатай [...] һые Панамын арадай парти һа[...] ойлгоно.

Марксизм-ленинизмын, проле[тар]ска интернационализмын го[л ёһо]нуудта үнэн сэхэ Панамын к[ommu]нистнууд империализмын эсэс[...] лаха сагые түргэдхэхын т[...] хамтынгаа дайсанда эсэргүү [...] лээ нэгэдхэжэ ябуулая гэжэ [...] на.

— Империалистнуудай Ази, [Аф]рика болон Латиин Америкэдэ [...] жа байһан политикада [...] американска империализмын [...] намда хэжэ байһан эзэрхэг тү[...] ябуулгануудта эсэргүү тэмсэл[...] дүн ехэ болгохын тулада ком[...] социалис, антиимпериалисти[...] бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлые [...] шангадхаха хэрэгтэй байһа[...] танай съездэ манай байлга б[...] на гээд Италиин пролетарска [...] дэлэй социалис партиин генер[...] секретарь **Туллио Веккьетти** х[...]

XXIII съездын трибуна дэ[...] соносхогдоһон интернационал[...] үзэл нэгэдэлые бэхижүүлхэ [...] ехэ хүсэл хадаа эб найрамдал [...] гаалха хэрэгтэ, империа[...] эсэргүү тэмсэлдэ Советскэ С[...] шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг [...] кние, өөрынгөө зорилгонууд[...] харюусалгые КПСС-эй хүсэдөө[...] гологые дахин батлан харуул[...]

Онсо өөрэ эрхэ байдалда Б[...] Европодохи ангиин хүдэлөөнэй [...] гэржэ байһаниие хараадаа [...] атомна зэбсэгһээ айжа байгу[...] аюулгүй байдалай орондо, са[...] бүлэгүүдые үгы болгоһон, х[...] доро буу зэбсэг хуряадаг б[...] тиимэ оршондо Европодохи аю[...] байдалые хангаха гуримда о[...] тулада өөһэдынгөө тэмсэл таар[...] ябуулха ёһотойбди гэжэ би[...] тоолонобди гээд оратор мэдүүлб[э].

Хилын саанахи айлшадай хэ[...] үгэнүүдые съездын делегадууд [...] дээрээ бодоод, амаршалан алы[...] шана.

Арадай ажахые хүгжөөхэ та[...] хи табан жэлэй түсэбөөр КП[СС-эй] XXIII съездын Директивэ[...] проектдэ нэмэлтэ болон за[...] хаража үзэхэ комисси һунгаха[...] һэн дурадхал түрүүлэгшэ ор[...] Энэ дурадхал нэгэн дуугаар аб[...] А. Н. Косыгин түрүүтэй 95 [...] бүридэһэн комисси һунгагдаба.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын апрелиин [...] номерой нэгэдэхи нюурта һү[...] колонкын дээрэһээ долоодо[...] тэ хэблэгдэһэн гурбадахи [...] «1,1» гэжэ уншаха. Мүн э[...] лонкын һүүлдэ байһан табли[...] дороһоо өөдэ 9-дэхи мүртэ «[...] саахар» гэжэ үгэнүүдэй [...] «миллион тонно», тиихэдэ 1[...] мүртэ «погонно метр» гэһэ[...] да «миллиард» гэжэ үгэнүүд[...] мэжэ уншаха.

* * *

Энэ номерой 4-дэхи [...] һанай дүрбэдэхи колонкы[...] һоо 5-дахи абзацай һү[...] мэдүүлэлые иимээр заһажа [...] хые гуйгдана: «Эдэ нюта[...] үтэгжүүлгэ хэрэглээд байба[...] лээд ехэ хэмжээтэй, үнеэр [...] хүдөө ажахын продукци, и[...] худалдагдаха ороохо таряан [...] жа болохо. Тиимэһээ уһаар [...] бүхы газарнууд энээнэй урда[...] хитэй жэшээлэшэгүй үргэн [...] ашаглагдаха болоно».

* * *

6-дахи нюурай 4-дэхи ко[...] дороһоо 4-дэхи мүртэ «М[...] гэжэ үгын хойно «миллиард» [...] заһажа уншаха.

Редактор Ц. О. ОЧИРО[В]

ОЛОН АЙЛ НҮҮЖЭ ЕРЭБЭ

Татарһаа зөөжэ ерэһэн шэнэ айлнуудта гэр барилга Нарһатын совхозой хоёрдохи фермэдэ ехэ габшагайгаар ябажа байна. Эндэ найман байратай гурбан гэр партиин съездын нээгдэхэ үдэр болотор бүтээхэ гэжэ Даша Цынгажаповай хүтэлбэрилдэг бригадынхид социалис уялга абаһан аад, хэлэһэн үгэдөө хүрөө.

Эдэ шэнэ гэрнүүдтэ холын Волго мүрэнэй эрьеһээ нүүжэ ерэһэн айлнууд орожо, түбхинэжэ байна. Иимэ мэдээсэл Яруунын аймагһаа нүхэр В. Байбородинай эльгээһэн бэшэг соо уншаһаар, Нарһата тосхон хонходожо, тиишэ зөөжэ ошогшод тухай дэлгэрэнгыгээр мэдэжэ абабабди.

Буряад республикымнай хүдөө нютагуудта түбхинэжэ, колхоз, совхозуудтамнай ажаллаха, ажаһууха гэжэ Татарай АССР-һээ олон айл һаяшаг нүүжэ ерээ. Тэдэнэрэй 46 айлынь Яруунын аймагай Нарһатын, Исэнгын совхозуудта эльгээгдээ.

Бэшэдүүлынь Хориин, Загарайн, Зэдын, Сэлэнгын аймагуудта ошоо. Нүүжэ ерэгшэдэй дунда хүдөө ажахын хүдэлмэриин һайн дүй дүршэлтэй механизаторнууд, малшад, дархашуул бии. Жэшээнь, Нарһатын совхоздо түбхинэжэ байһан 20 айл сооһоо 43 хүниинь хүдэлмэриин шадалай зон. Тэрэ тоодо 12 тракторист, 3 жолоошон, 1 комбайнер, 8 модошо дархан, 5 һаалишад.

Холын газарһаа зорижо ерээшэдээ нютагай зон тон халуунаар уттан абаа. Байра байдалаар хангаха, дуратай, шадаха хүдэлмэриинь олгохо талаар шэнэ ерэһэн зондо халуун анхарал хандуулагдаа, хандуулагдахашье гэжэ Яруунаһаа мэдээсэнэд.

Манай Буряад орондо түбхинэжэ, республикымнай ажахын болон соёлой саашанхи хүгжэлтэдэ хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа дүүрэн оруулалсаха гэжэ шиидэһэн хани нүхэдтөө али болохо ажалай амжалта, бүхы гэр бүлынхидтэнь зол жаргал хүсэе.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1966 оной апрелиин 8.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Буһалгаалан бодогшодой илалта

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 6. (ТАСС). Бостоной газетэнүүдые хэблэгшэд, тараагшад һара шахуу соо үргэлжэлһэн забастовкоёо болюулхые үсэгэлдэр зүбшөөрбэ. Ажалшад салин хүлһэ дээшэлүүлхэ ябадал туйлаа.

Мартын 6-да соносхогдоһон забастовко городой нэгэл газетэһээ бэшые, бултыень гараха аргагүй болгоһон байна.

Бэрхэтэй байдалда оронхой

ВАШИНГТОН, апрелиин 6. (ТАСС). Урда Вьетнамһаа абтаһан һүүлшын мэдээнүүдһээ харахада, энэ орондохи зүришэлдөөн улам гүнзэгыржэ байна. Сайгоной хуули засагта, американска булимтарагшадта эсэргүү тэмсэл Сайгондо, Гуэдэ, Да-латеда, Плейкуда, Да-Нангда улам дэбэржэ үргэлжэлһөөр. Сайгоной үйлсэнүүдтэ жагсан гараһан демонстрантнууд американска сэрэгэй ашаанай машина галдаһанай һүүлээр американска сэрэгэй миссиин байшан тээшэ шэглэн дабшаба. Ами наһанда аюултай болоһон дээрэһээнь, Сайгоной ба бусад хото городуудай үйлсэнүүдтэ американска солдадуудай гаралга хоригдоо.

Урда Вьетнамдахи оршон байдалые «тон бэрхэтэй» гэжэ американска тушаалтад тоолоно. Урда Вьетнамдахи мүнөөнэй буһалгаанууд американска олониитын һанал бодолдо муугаар нүлөөлжэ, дайн сэрэгтэ эсэргүү һанал бодолые США-да бүри ехээр дэбэргэн һүжэрөөжэ болохо байһандань тэдэ тушаалтад һанаата болонхой.

Президент Джонсон Вьетнамда байдаг США-гай элшэн сайд Лоджтой сэхэ харилсана.

Гуэ эсэргүүсэн бодогшодой мэдэлдэ ороо

ПАРИЖ, апрелиин 6. (ТАСС). Гуэ хотодохи дивизиин командалагша генерал Фан Ксуан Нхуан энэ хотые Сайгоной засагаархидай мэдэлһээ гараһанда соносхоо. Франс Пресс агентствын корреспондентын Гуэһээ дамжуулһанай ёһоор, энэ хотодохи засаг захиргаан эсэргүүсэн бодогшодой мэдэлдэ оронхой. Американска 50 шахуу бүлэнэр нүүлгэглэн гаргагдаа.

Н-01528. Зак. № 3[...]